Építészettörténet

Örökségvédelem

X. Az építészeti eklektika

Eklektika, historizmus

A kifejezések eredete és tartalma. A historizmus parttalansága.

Az építészeti és művészettörténeti felfogás különbözősége.

Az eklektika műszaki tartalma és szerkezeti jellege.

Az európai polgárság önkifejezési igénye. A polgárság építészete…

„Napjaink építőművészete a polgárságban gyökerezik…”

A pénzintézetek szerepe és annak változása. A kapitalizmus és a protestáns etika.

A tulajdon, pénz és hatalom vallásos jellege.

A reprezentáció változó szerepe. Gazdagság és puritanizmus.

„művészeti kiképzés tekintetében az egyszerű polgár lakóháza s a herczegek palotái csak annyiban különböznek egymástól, amennyiben a különbség a dolog lényegének megfelelő. – Ily sokoldalú, ily mindent magába ölelő építészeti tevékenységet Róma legvirágzóbb kora óta nem látott a világ…” (Ney Béla)

A romantika vége…

Vita az Akadémia épületéről.

Az új építészet programja…

Rejlik minden stylben pár józan elv, mely az építésre használt anyag kezelhetőségén alapszik, s a valódi művésznek figyelemreméltó utmutatásul szolgál egy eredeti modor felállitására. (Szkalnitzky Antal, A magyar Akadémia palotája. VU 1860. 117.)

Most midőn az *átmeneti* korszakot éljük, nem akarunk visszatérést a régihez, ne kisértsük meg fenntartani a legkifejlettebb, legtisztább stylt: tekintsünk inkább előre a jövőbe; *sajátítsunk el minden stylből a mit jónak látunk*, alkalmazzuk az egyszerű természetesség, józan közvetítés és művészi szabadság elveit; a styl azután *magától fog jőni* és előbb, mint hittük volna, önálló nemzeti építészet díszitendi hazánkat. (Bergh Károly, VU 1861. 91.

A tervezés jellegének módosulása.

A többtengelyesség kialakulása és az építészet változása.

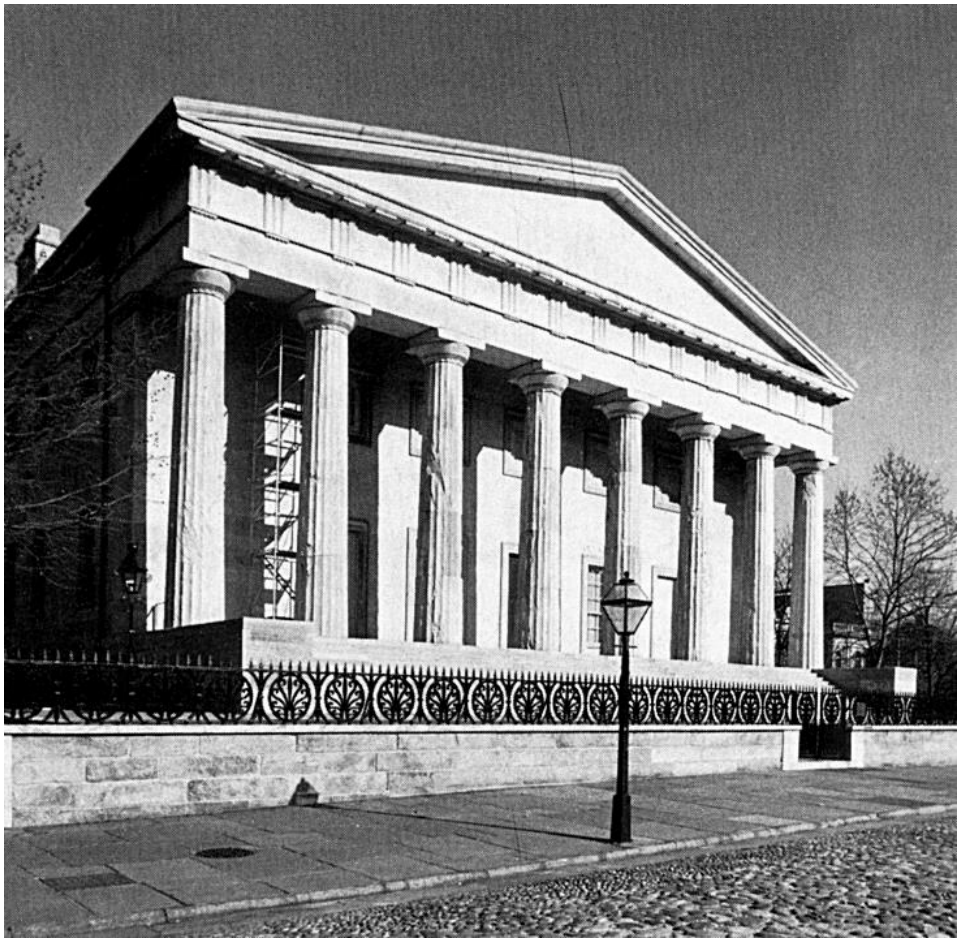
Az eklektika meghasonlása és a klasszicista etalon utáni vágy.

Pénzintézetek

Philadelphia, Second Bank of U. S.

William Strickland

1818-1824

Pénzintézetek

Philadelphia, Tőzsde

William Strickland

1832

Pénzintézetek

Szentpétervár, Tőzsde

Jean-François Thomas de Thomon

1804-1816

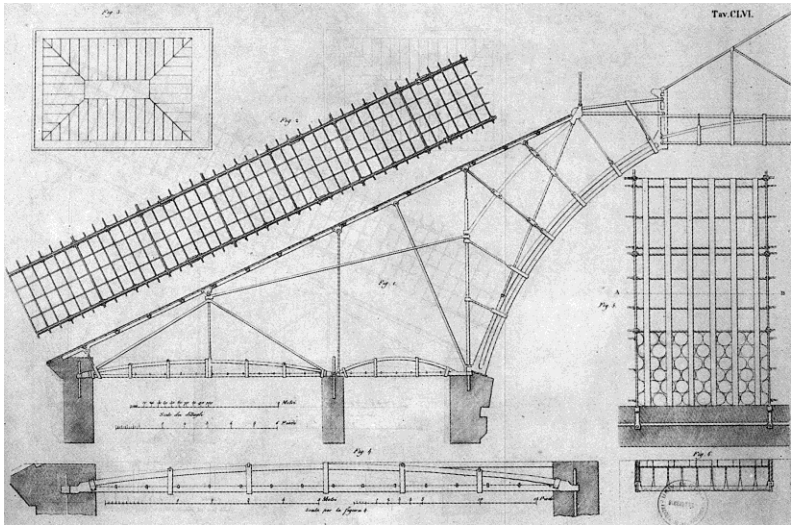
Pénzintézetek

Párizs, Tőzsde

Alexandre-Théodore Brongniart, Étienne Éloi Labarre

1808-1815

Pénzintézetek

Brüsszel, Tőzsde

Léon Suys

1868-1875

A BRUXELLESI TŐZSDE PALOTÁJA.

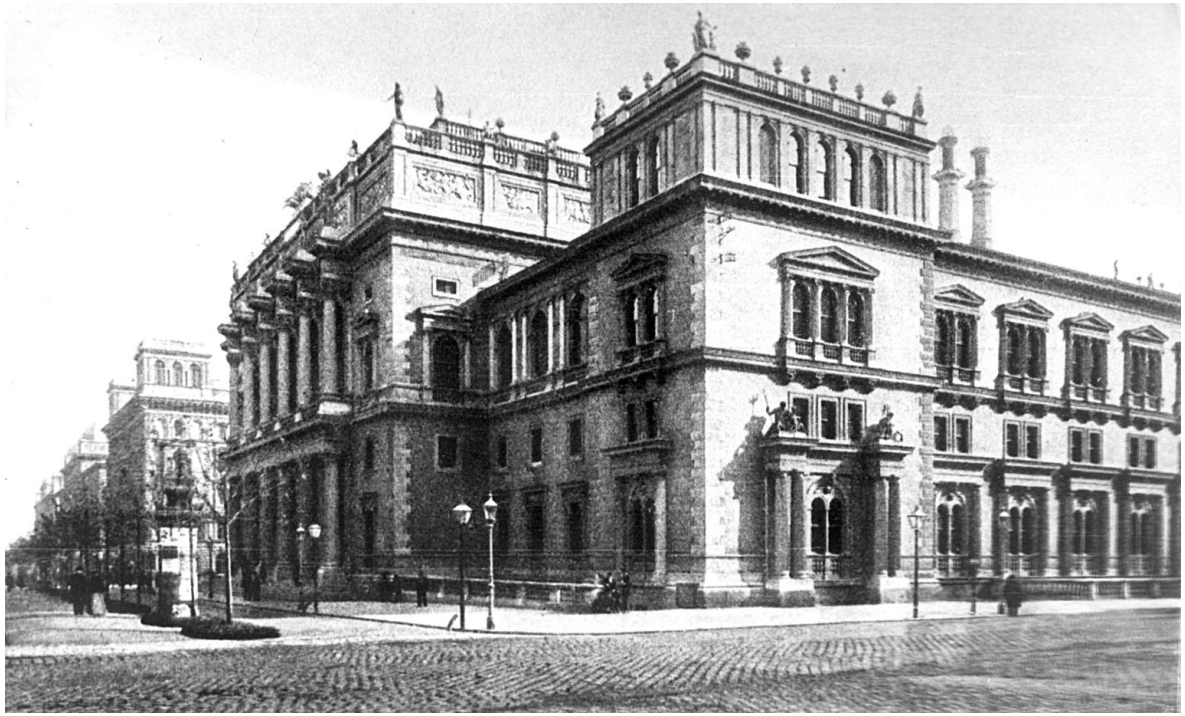

Pénzintézetek

Bécs, új Értéktőzsde

Theophil Hansen

1874-1884

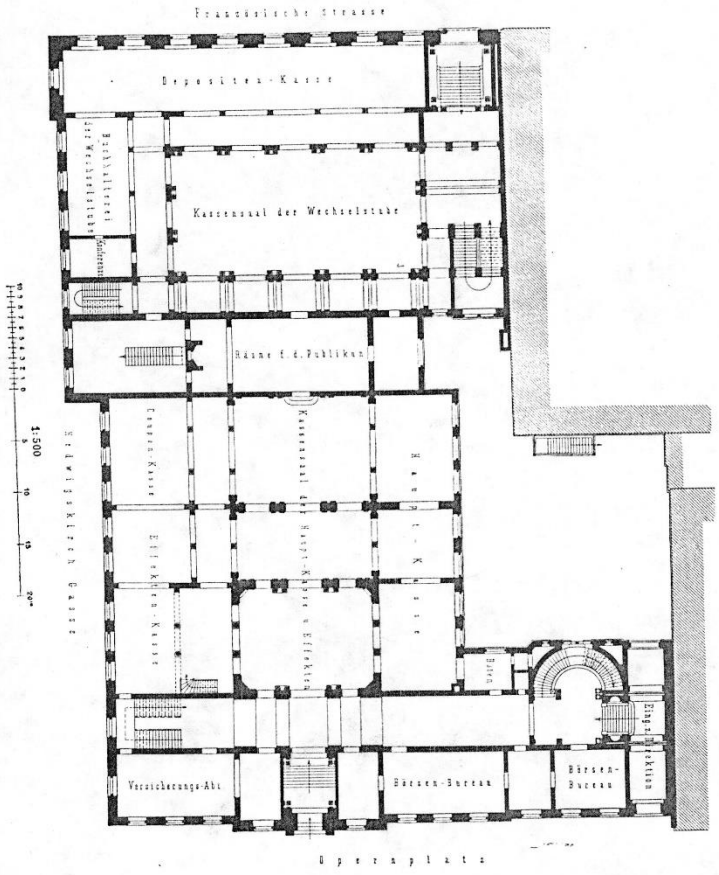

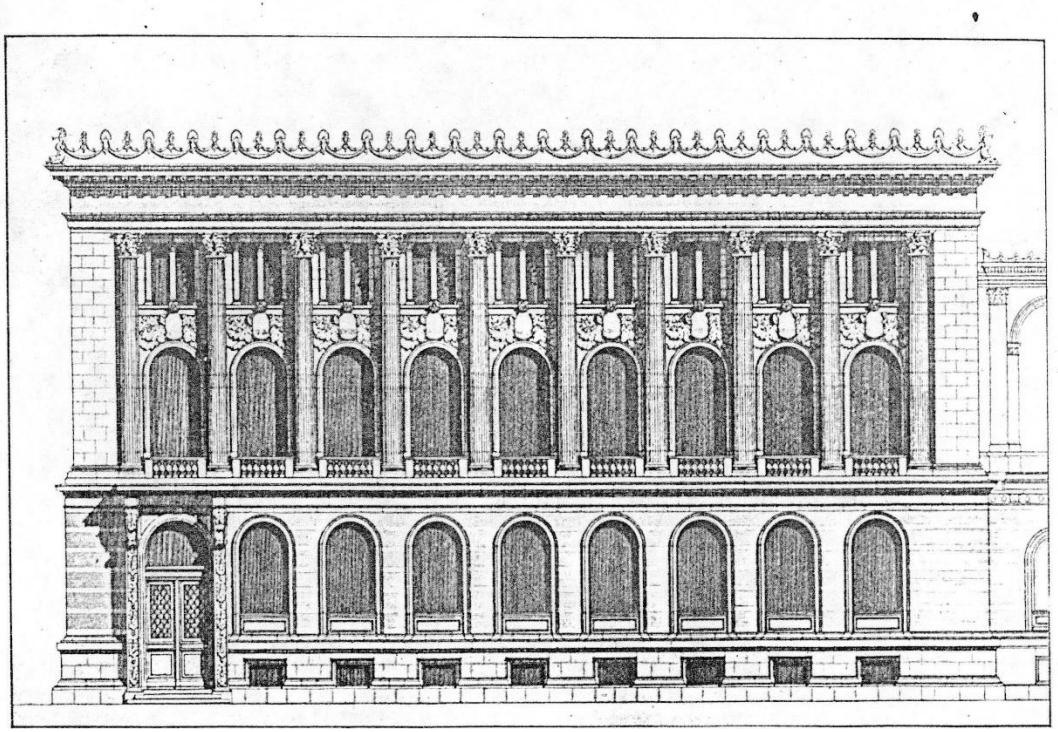
Pénzintézetek

Berlin, Birodalmi Bank

Friedrich Hitzig, Max Hasak

1869… 1894

Pénzintézetek

Berlin, Damstädter Bank

Hermann Ende, Wilhelm Boeckmann

1898-1899

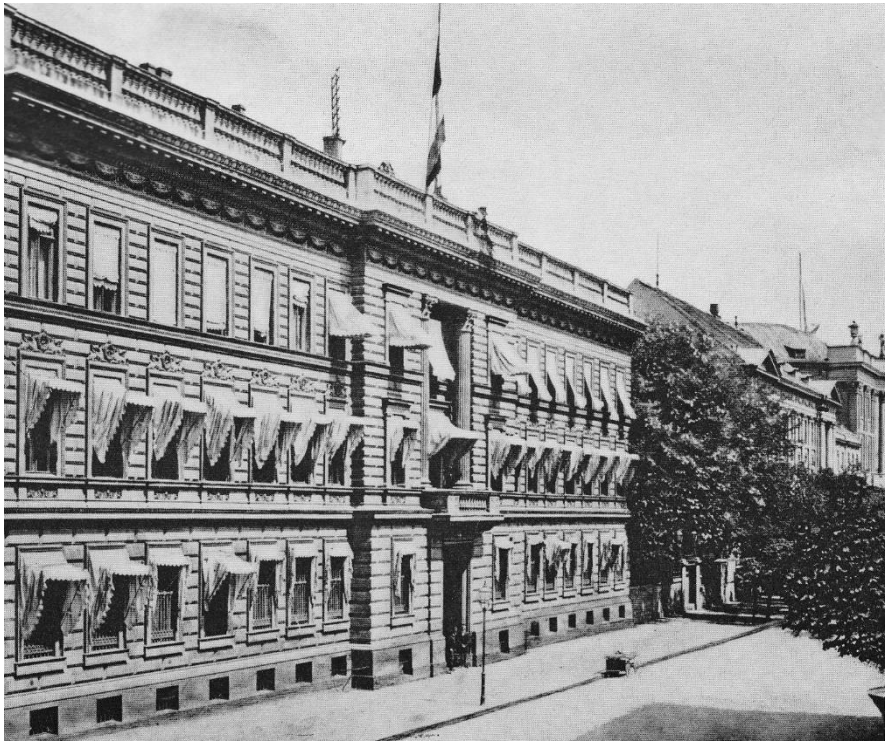

Pénzintézetek

Berlin, Diskonto Bank

Hermann Ende, Wilhelm Boeckmann

1889-1891

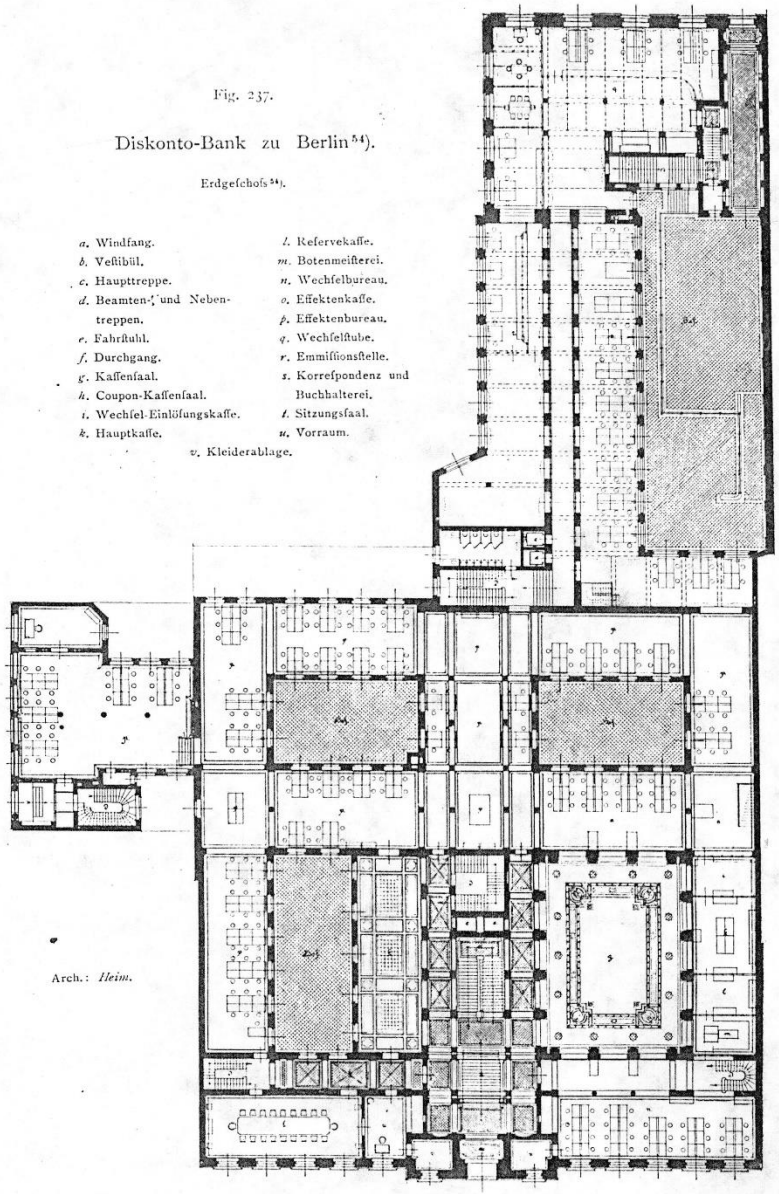

Fig. 237.

Diskonto-Bank zu Berlin[54]).

Erdgeschoss[54]).

a. Windfang.
b. Vestibül.
c. Haupttreppe.
d. Beamten- und Nebentreppen.
e. Fahrstuhl.
f. Durchgang.
g. Kassensaal.
h. Coupon-Kassensaal.
i. Wechsel-Einlösungskasse.
k. Hauptkasse.
l. Reservekasse.
m. Botenmeisterei.
n. Wechselbureau.
o. Effektenkasse.
p. Effektenbureau.
q. Wechselstube.
r. Emmissionsstelle.
s. Korrespondenz und Buchhalterei.
t. Sitzungssaal.
u. Vorraum.
v. Kleiderablage.

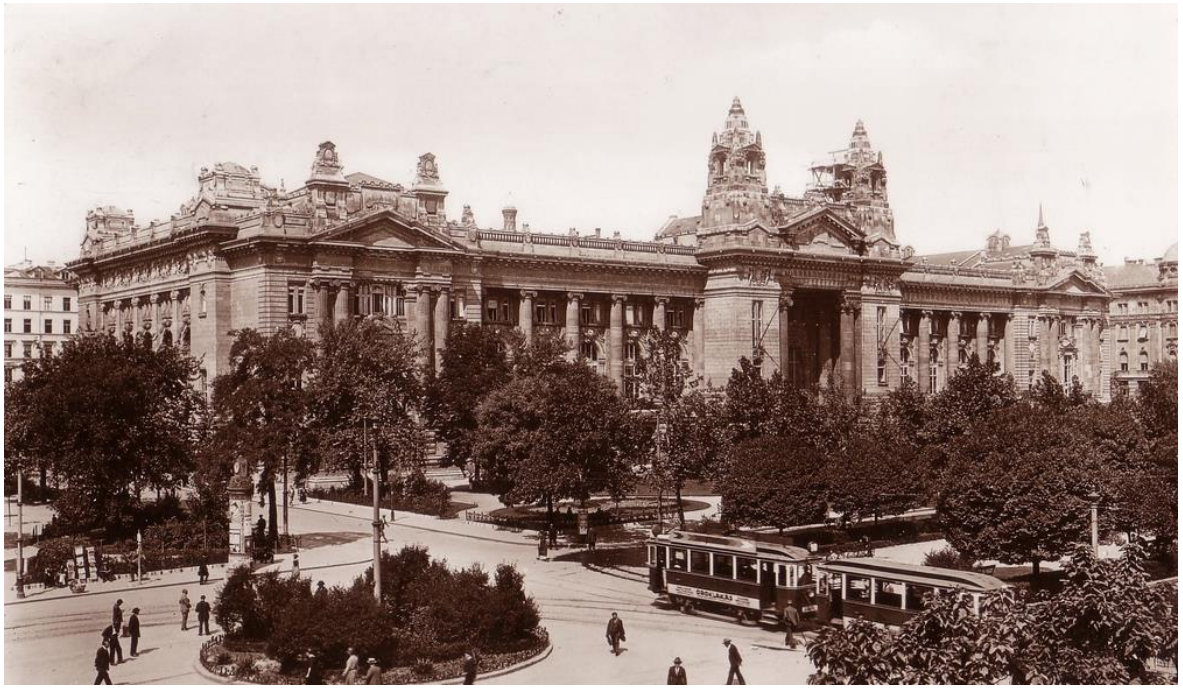
Arch.: *Heim.*

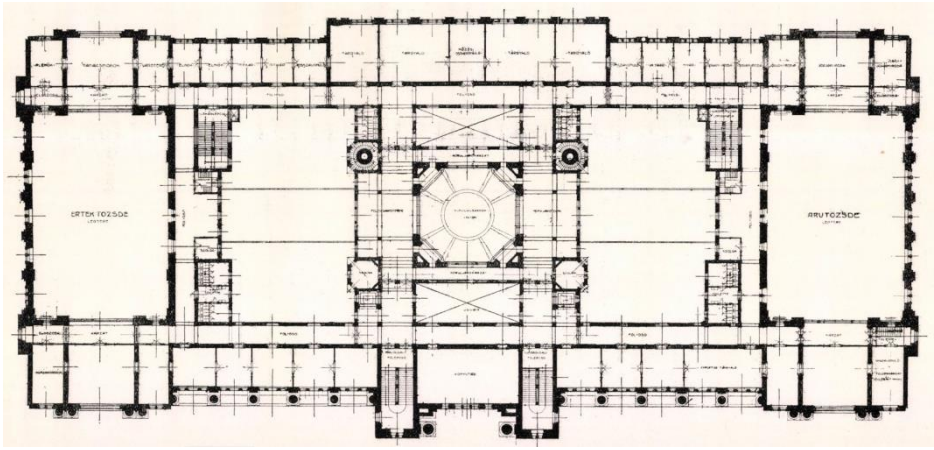
Pénzintézetek

Budapest, Árú és Értéktőzsde

Alpár Ignác

1902-1905

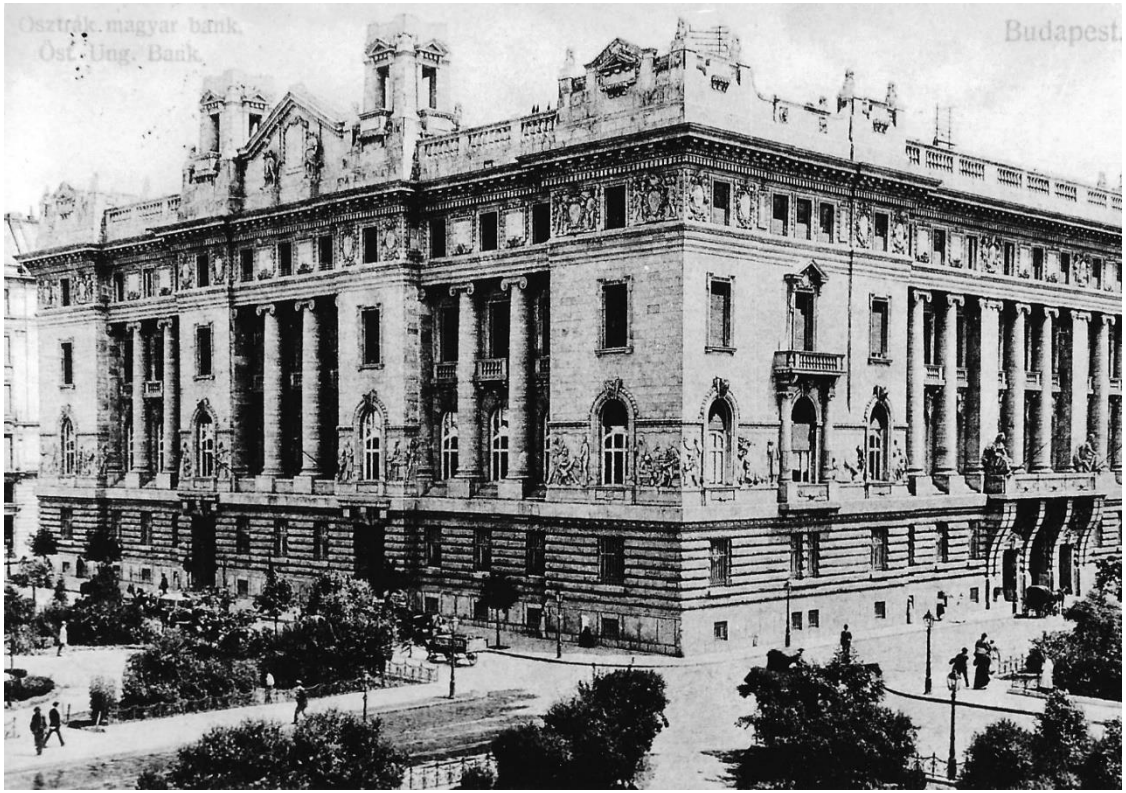

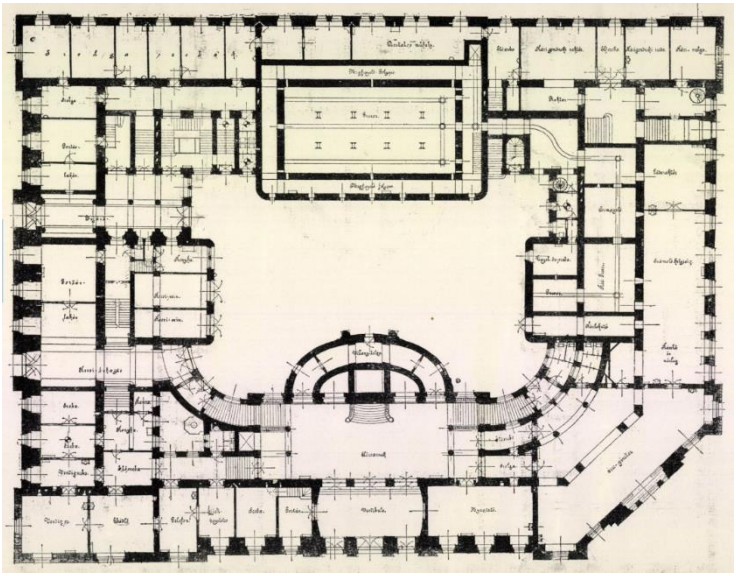
Pénzintézetek

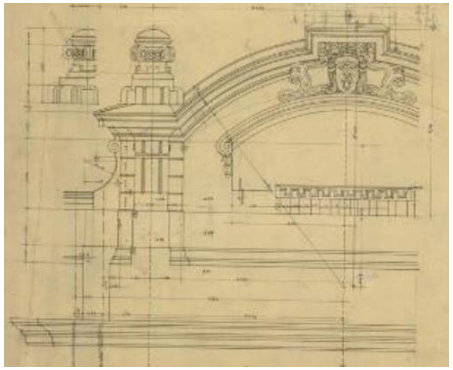
Budapest, Osztrák-magyar Bank

Alpár Ignác

1912-1905

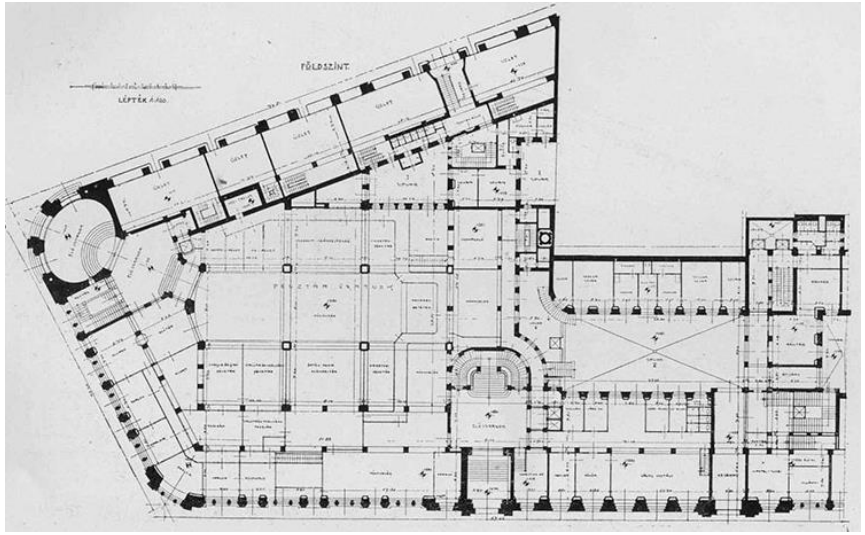
Pénzintézetek

Budapest, Magyar Általános Hitelbank

Alpár Ignác

1911-1914

Pénzintézetek

Budapest, Pesti Magyar Kereskedelmi Bank

Alpár Ignác, Quittner Zsigmond

1906-1918

Pénzintézetek

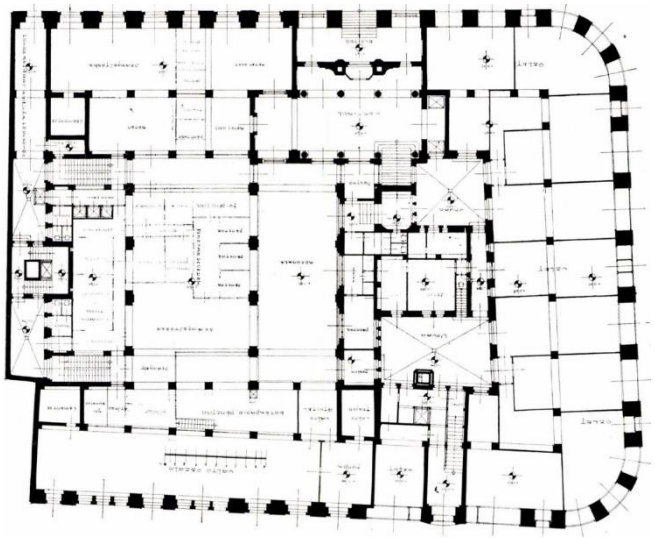
Budapest, Pesti Hazai Első Takarékpénztár

Alpár Ignác

1915-1918

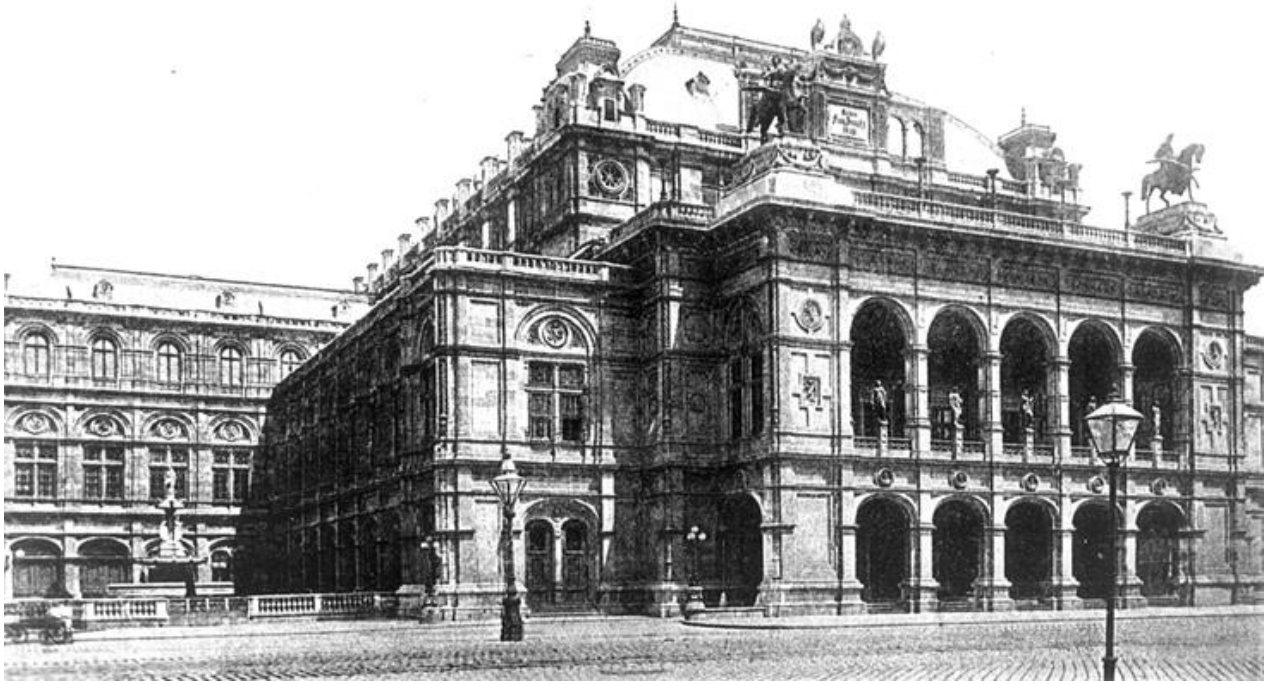

Színházak

Bécs, Opera

Eduard van der Nüll,
August von Siccardsburg

1861-1869

A színház és a közélet és a közösség színpada. Színésznek, látogatónak egyaránt.

Színházak

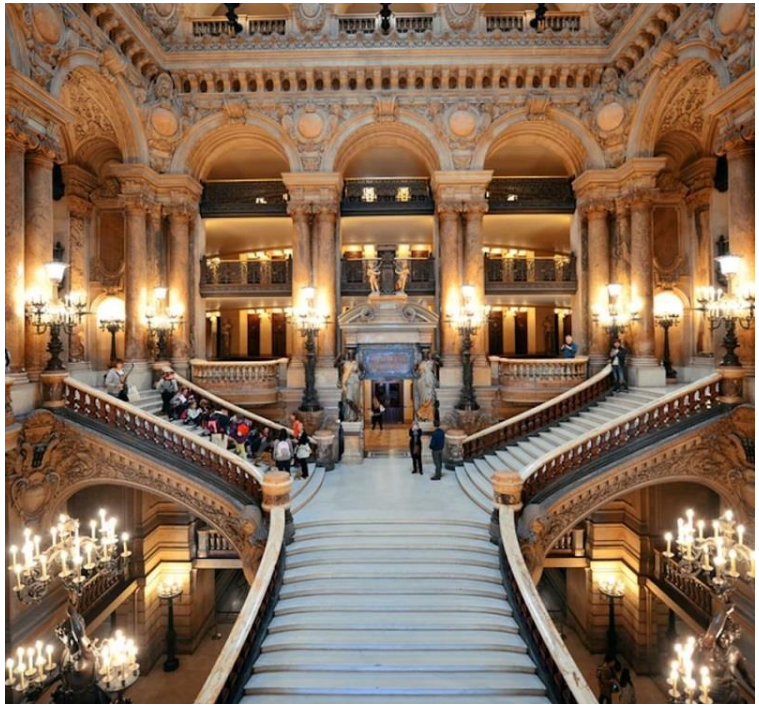
Párizs, Opera

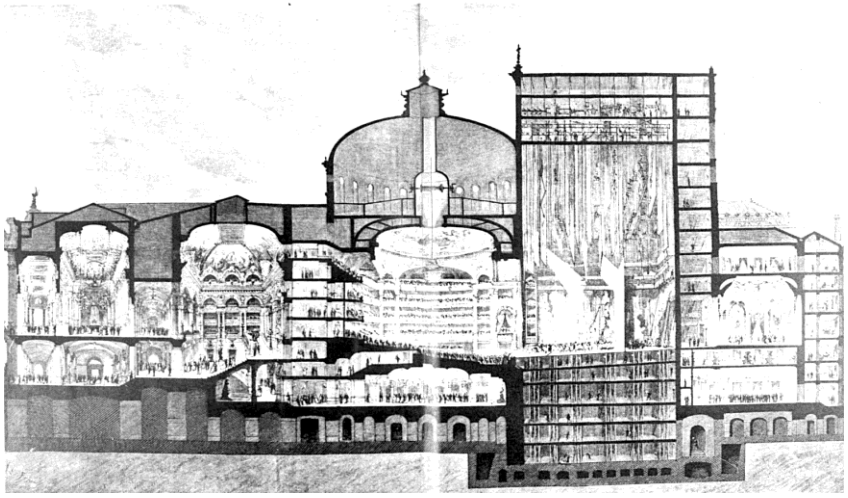
Charles Garnier

1862-1874

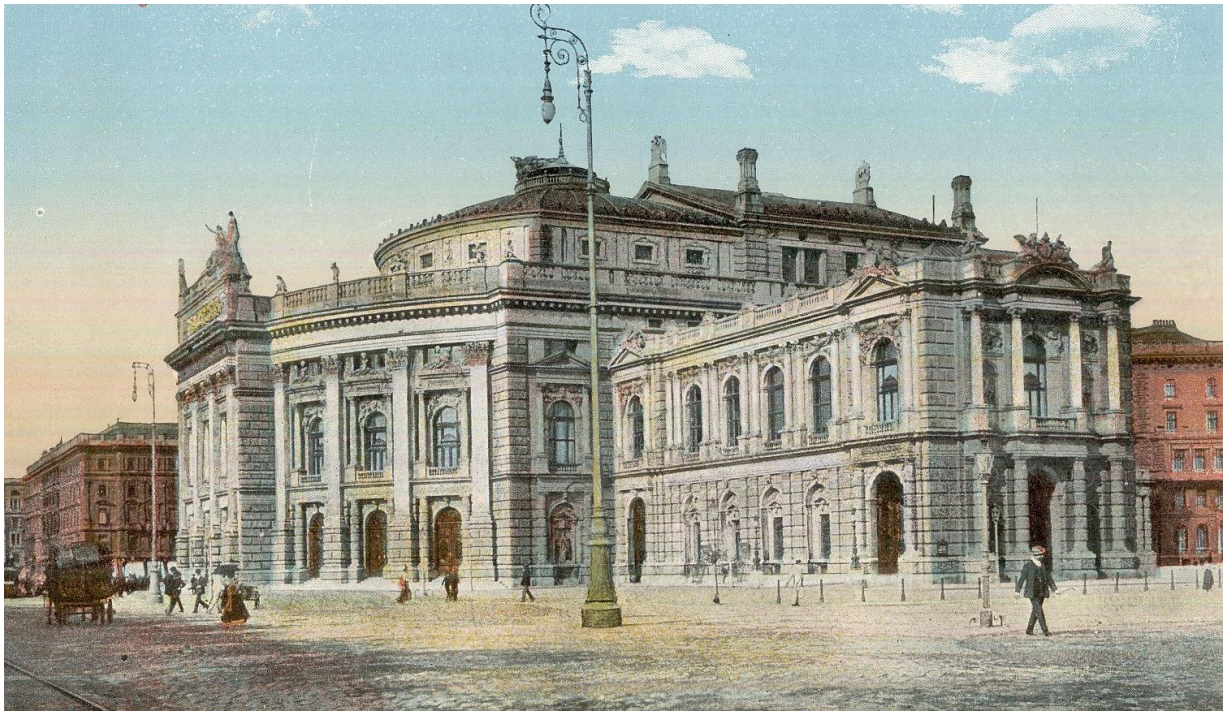
Színházak

Bécs Burgtheater

Gottfried Semper,
Karl von Hasenauer

1874-1878

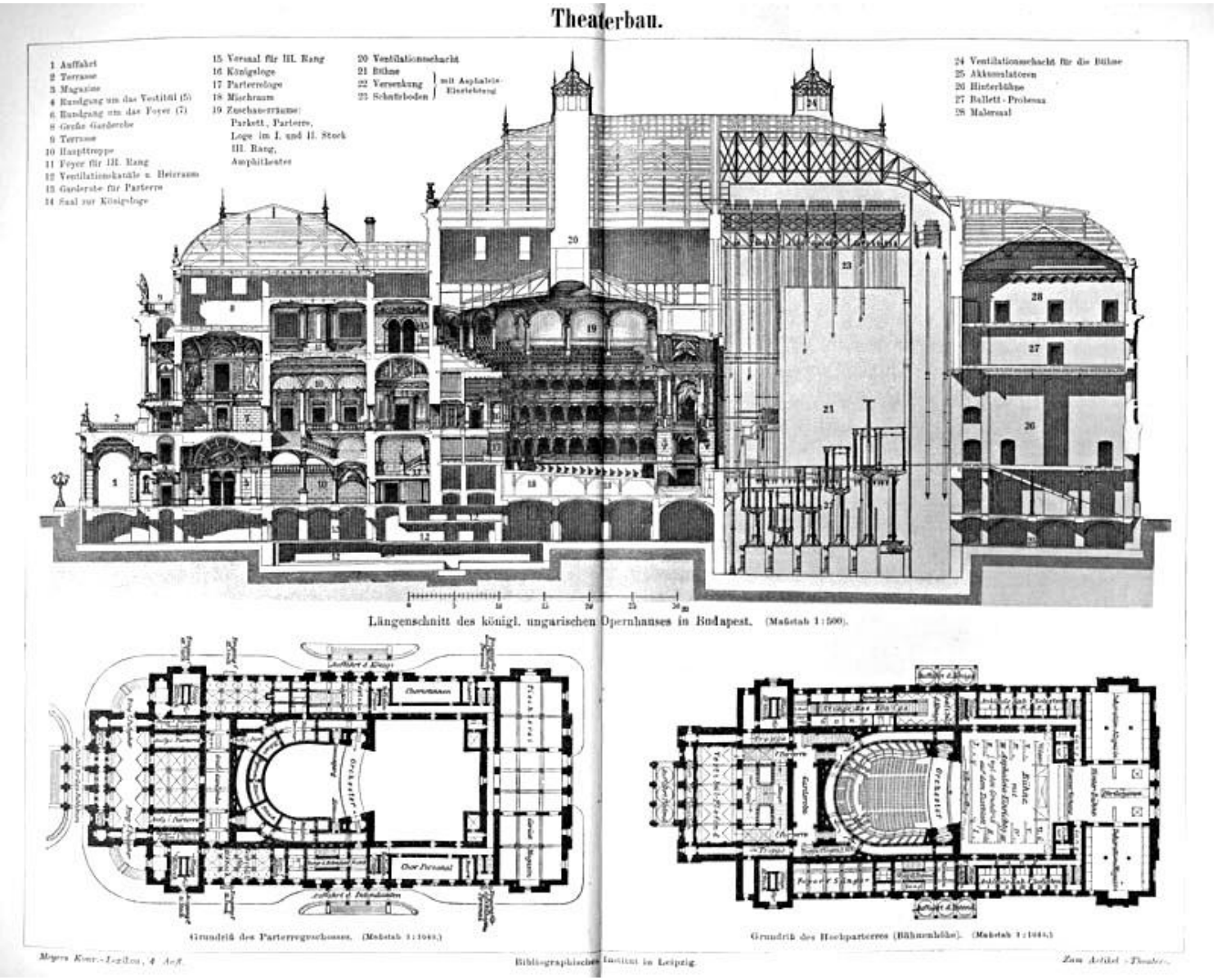

Színházak

Budapest, Opera

Ybl Miklós

1875-1884

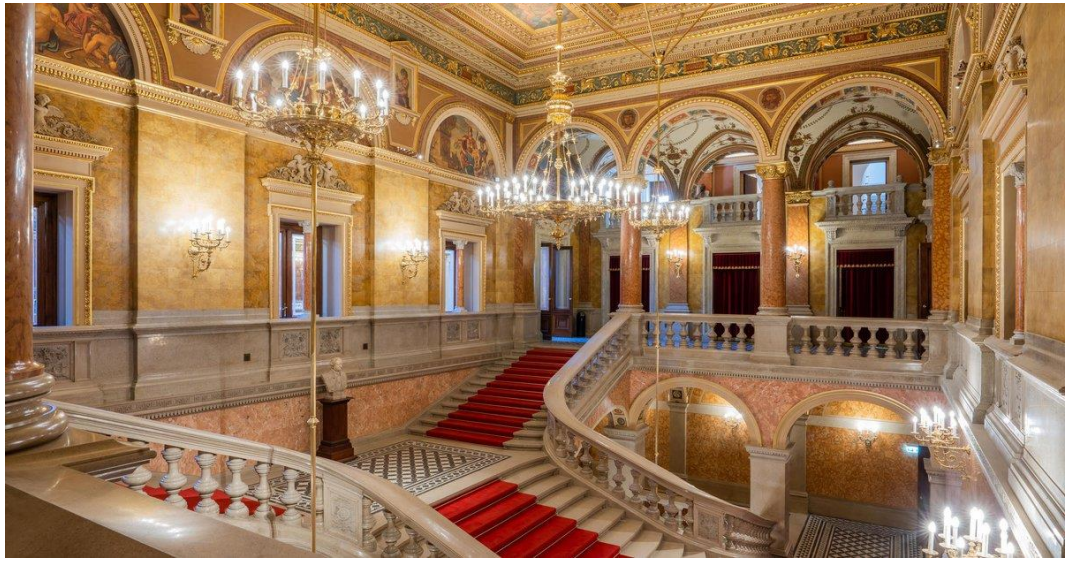

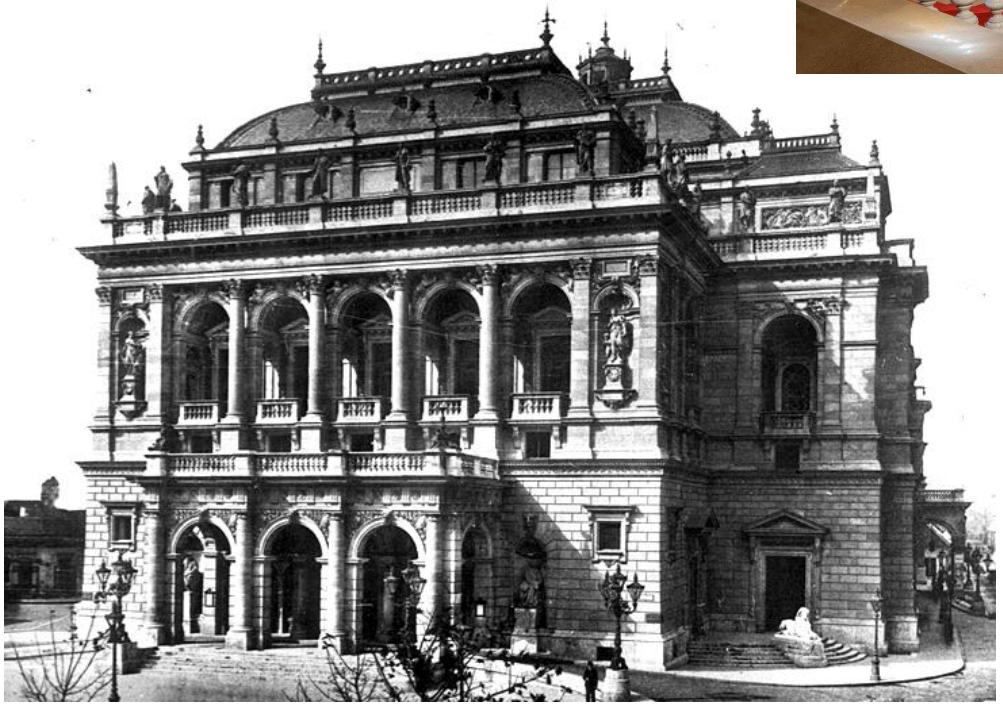
Színházak

Budapest, Opera

Ybl Miklós

1875-1884

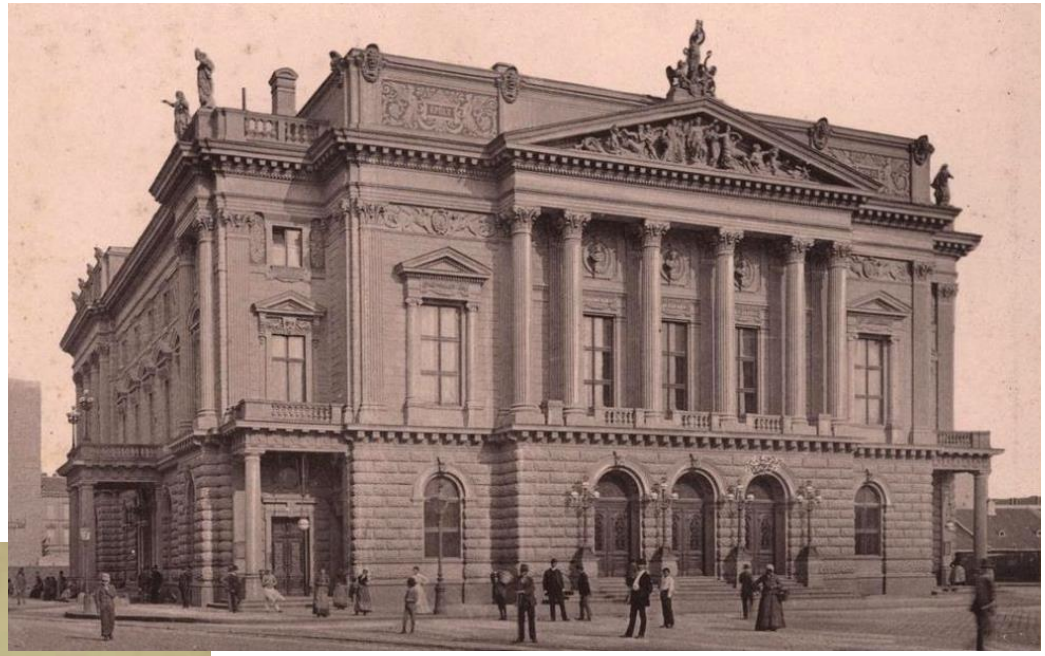

Színházak

Budapest, Népszínház

Ferdinand Fellner, Hermann Helmer

1862-1874

Színházak

Krakkó, Nemzeti színház

Jan Zajewski

1893-1894

Kereskedelem – „Galériák”

Brüsszel, Galerie Saint-Hubert

Jean-Pierre Cluysenaar

1846-1847

Kereskedelem – „Galériák”

Milánó, Galleria Vittorio Emanuele

Giuseppe Megnoni

1865-1877

Kereskedelem – „Galériák”

Nápoly, Galleria Umberto I.

Emmanuele Rocco

1887-1890

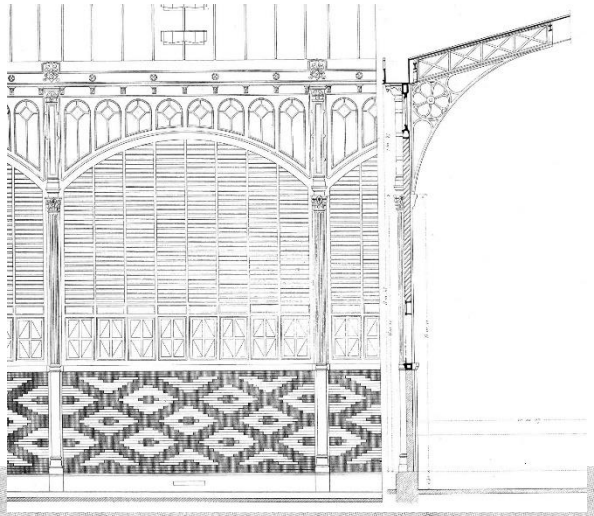

Kereskedelem – piacok

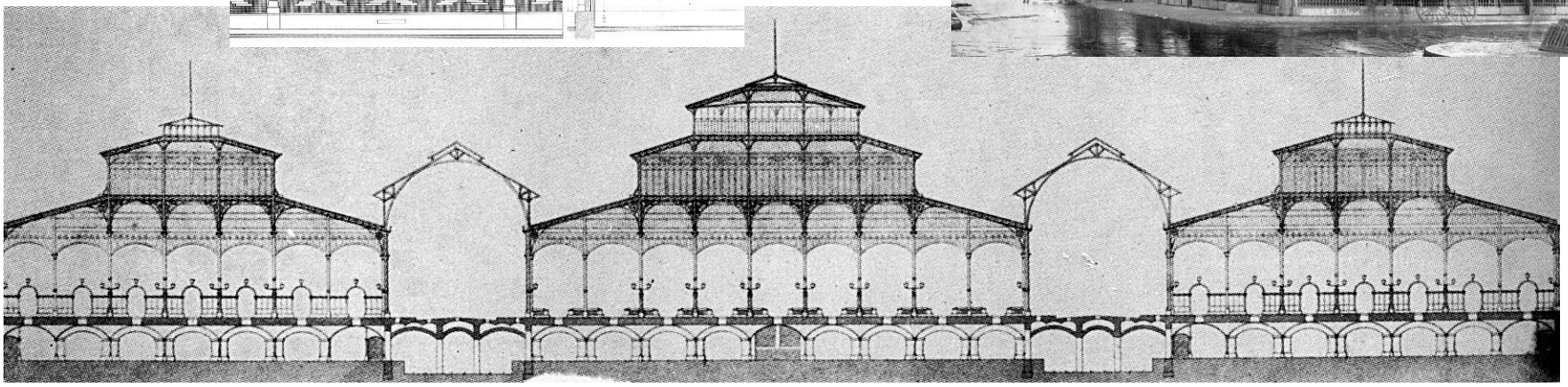
Párizs, Les Halles Centrales

Victor Baltard, Felix Emmanuel Callet

1853-1858

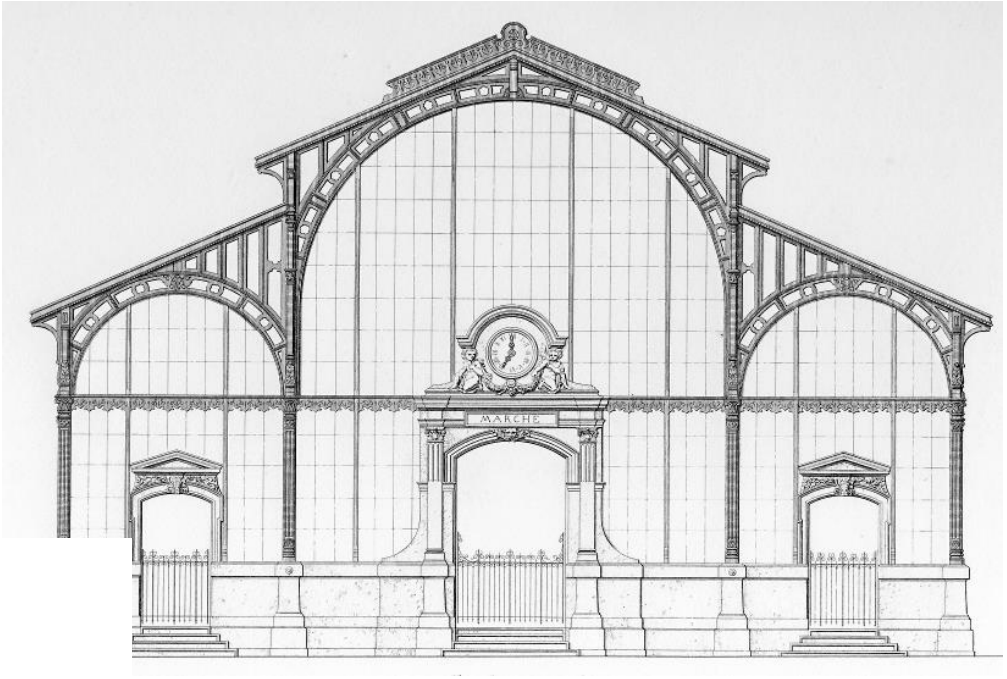

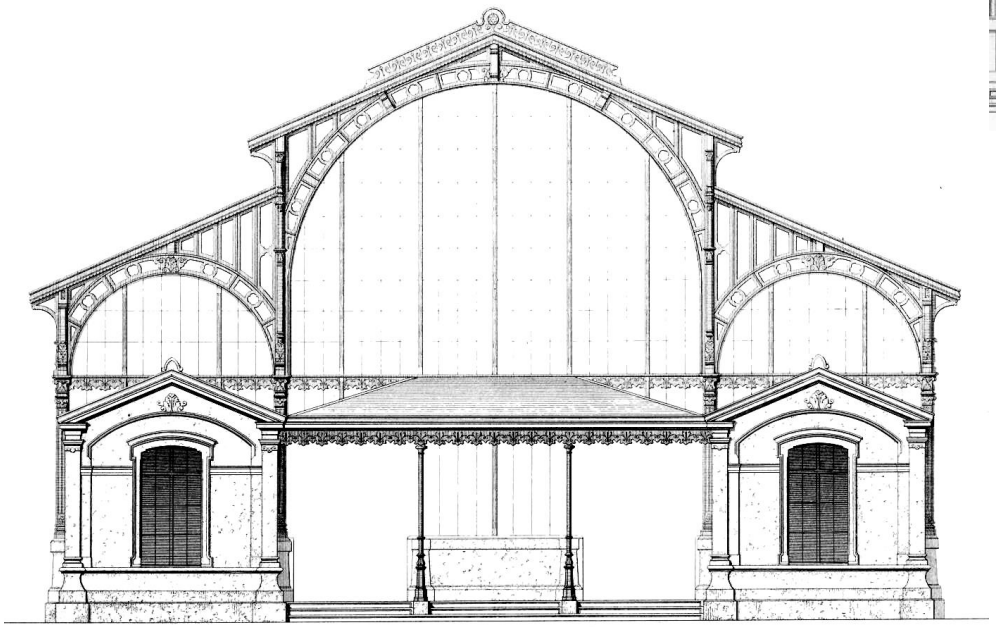
Kereskedelem – piacok

Lyon, Marché Couvert

Tony Desjardins

1855-1859

Kereskedelem – piacok

Budapest, Nagyvásárcsarnok

Pecz Samu

1893-1897

Kereskedelem – áruházak

Párizs, Au Bon Marché

Louis-Charles Boileau

1872–1874

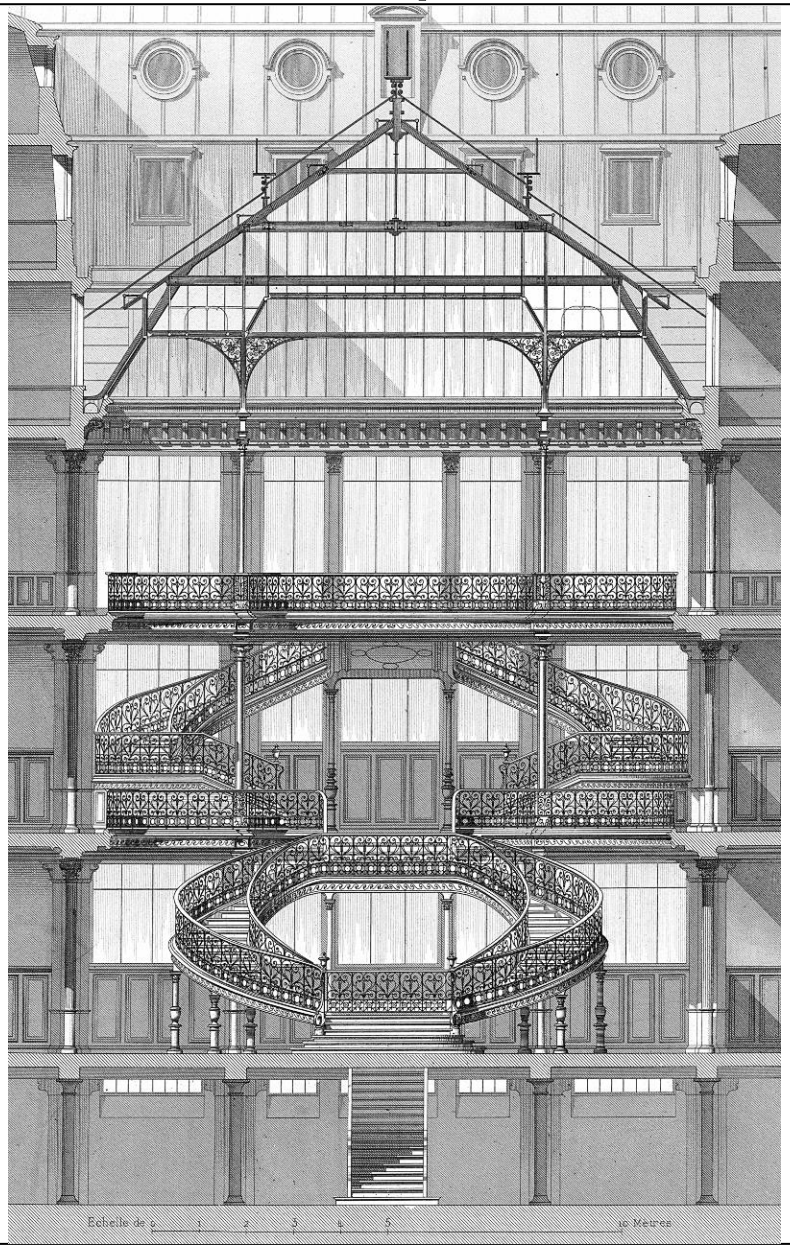

Kereskedelem – áruházak

Párizs, Au Bon Marché

Louis-Charles Boileau

1872–1874

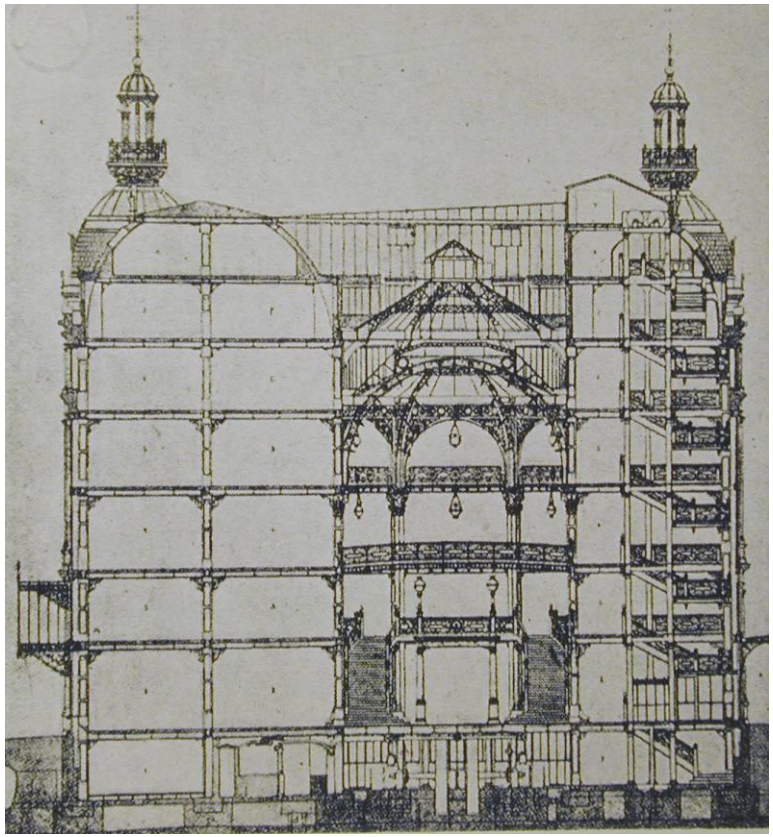

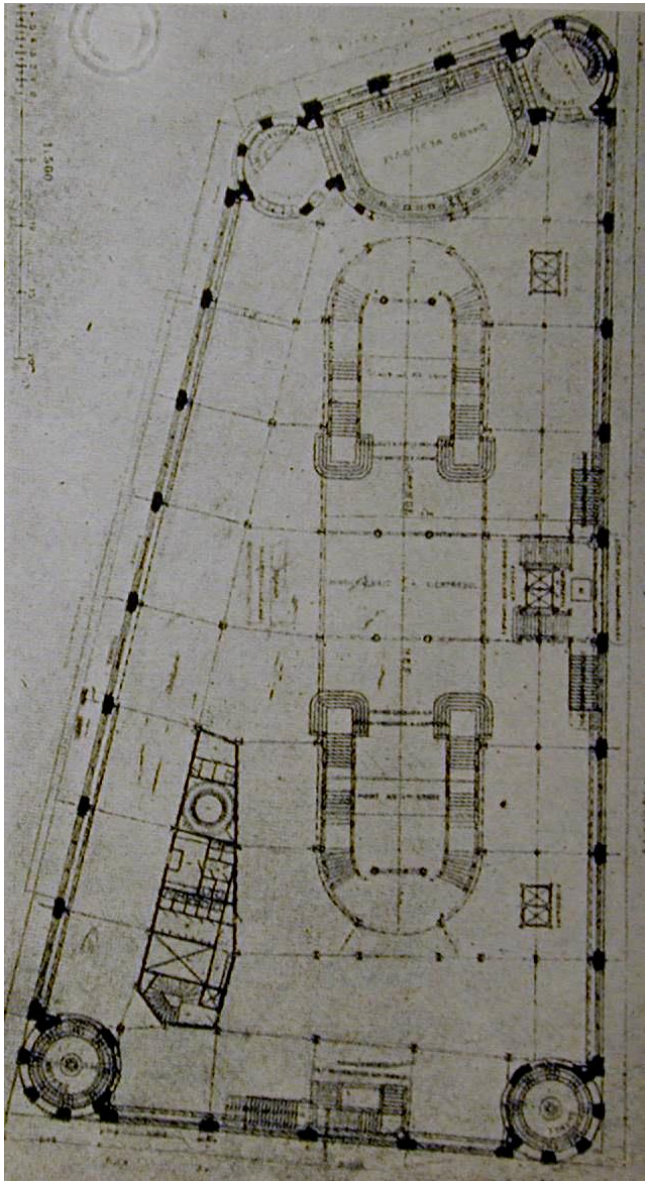
Kereskedelem – áruházak

Párizs, Grands Magasins du Printemps

Paul Sedille

1882-1889

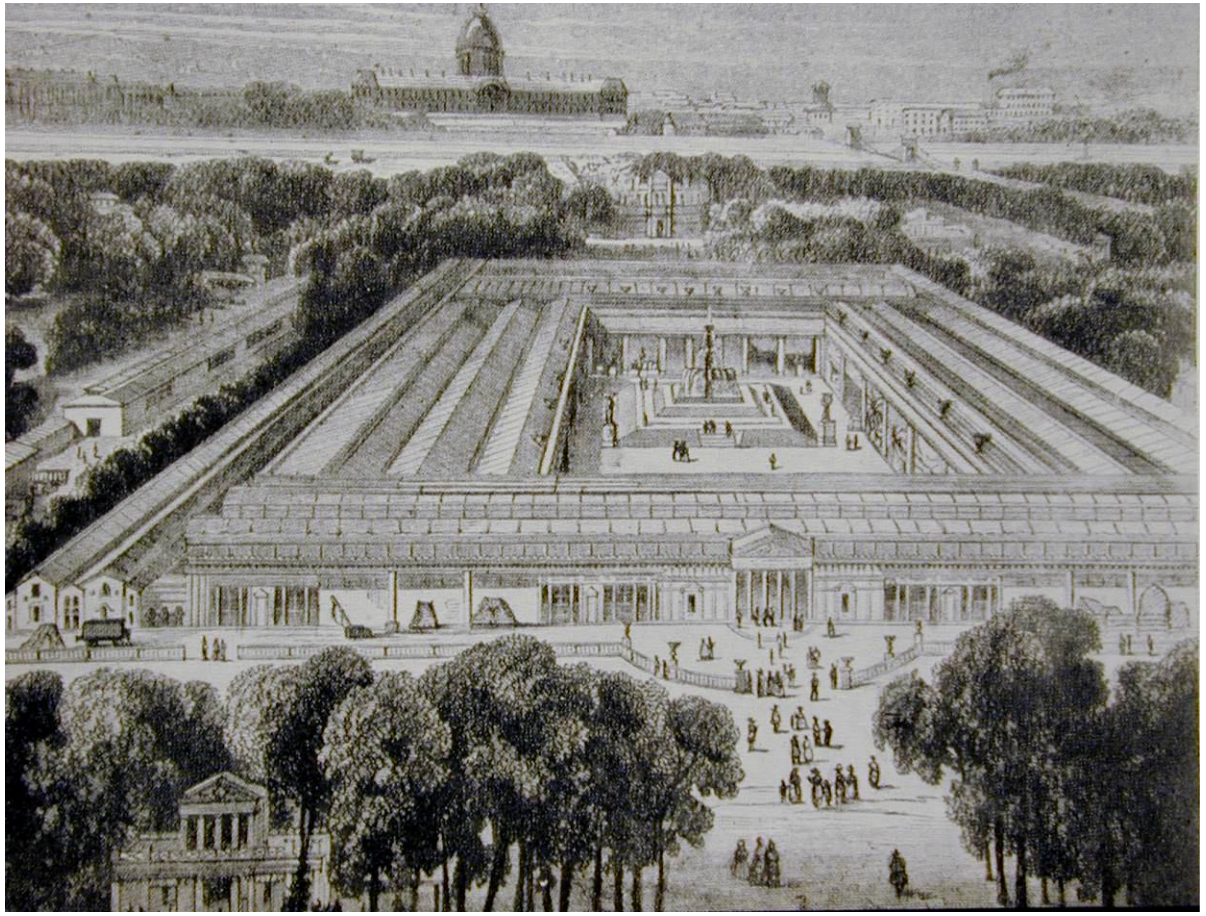

Kiállítás

Párizs, Exposition Universelle

?

1849

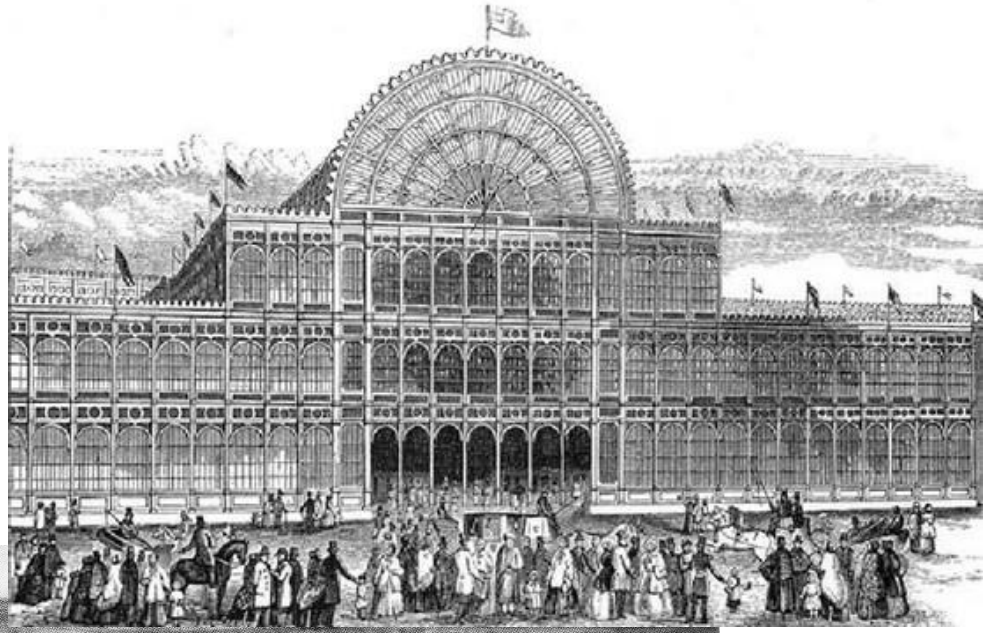

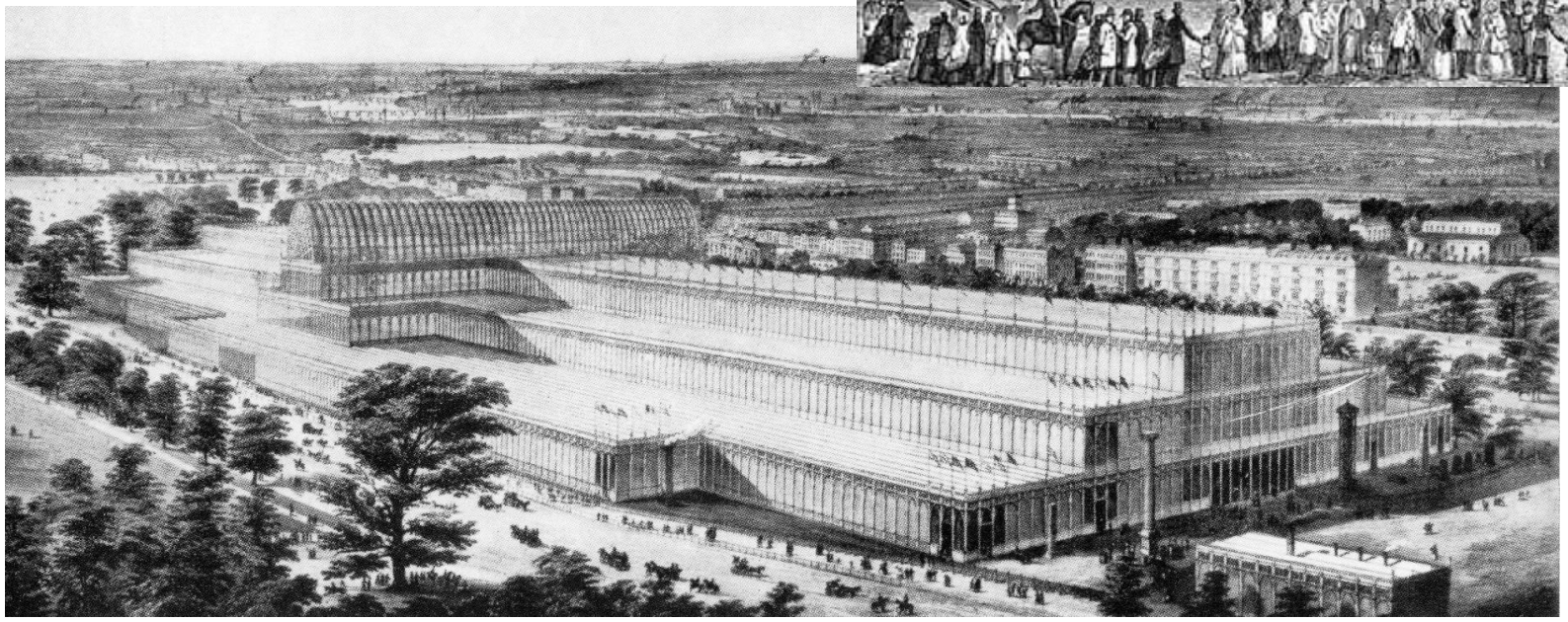
Kiállítás

London, Chrystal Palace

John Paxton

1850-1851

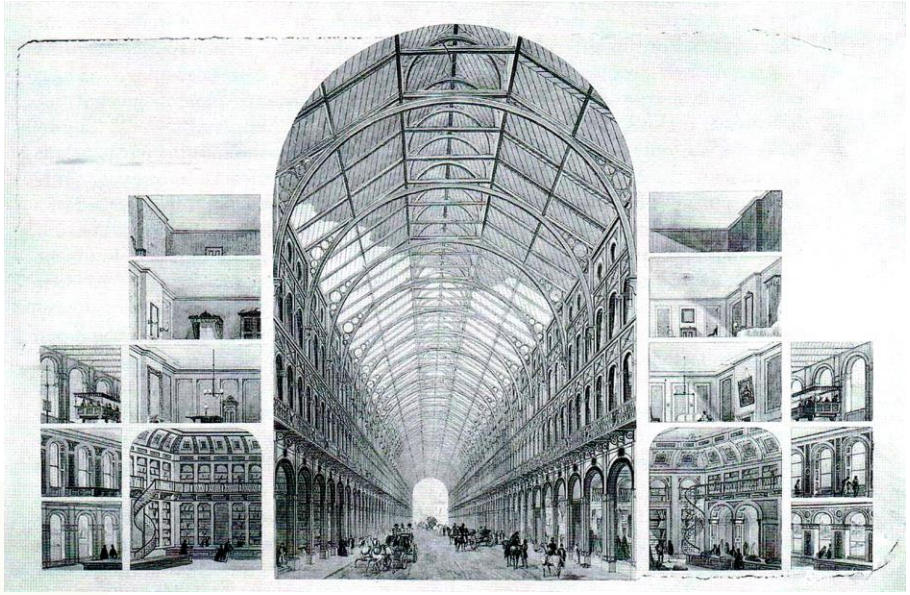

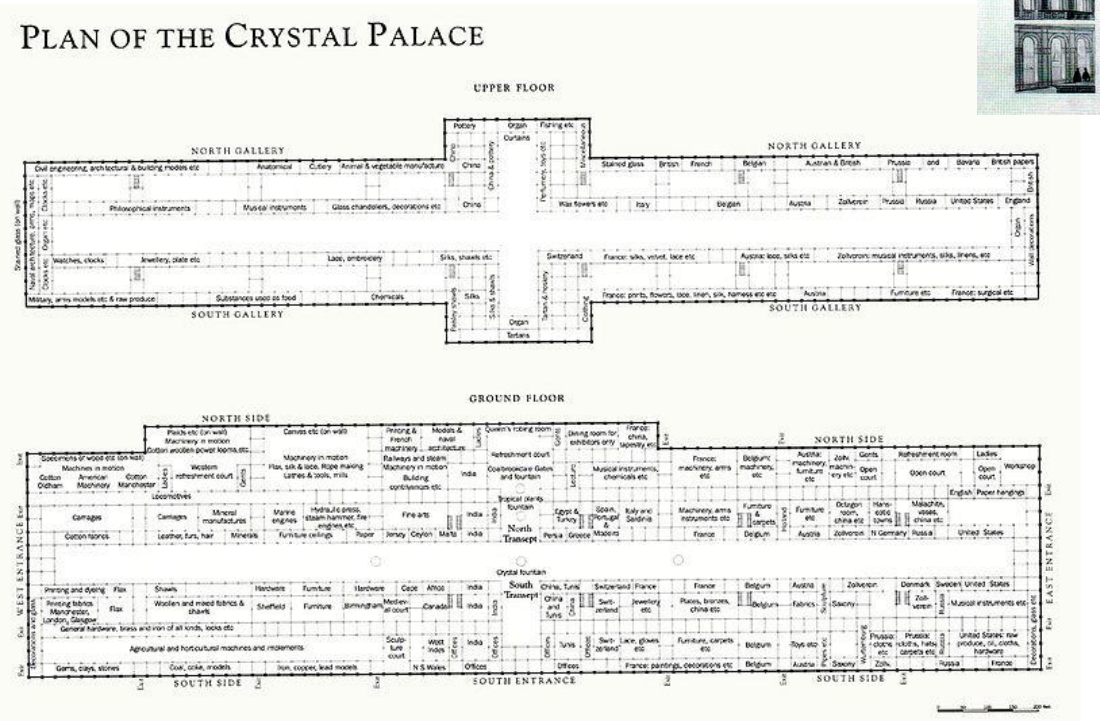
Kiállítás

London, Chrystal Palace

John Paxton

1850-1851

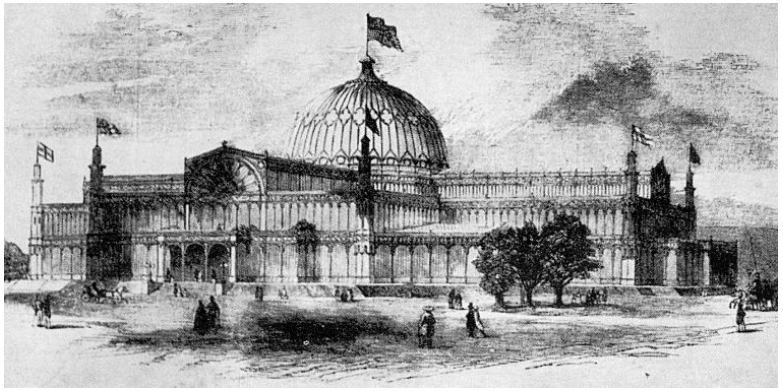

Kiállítás

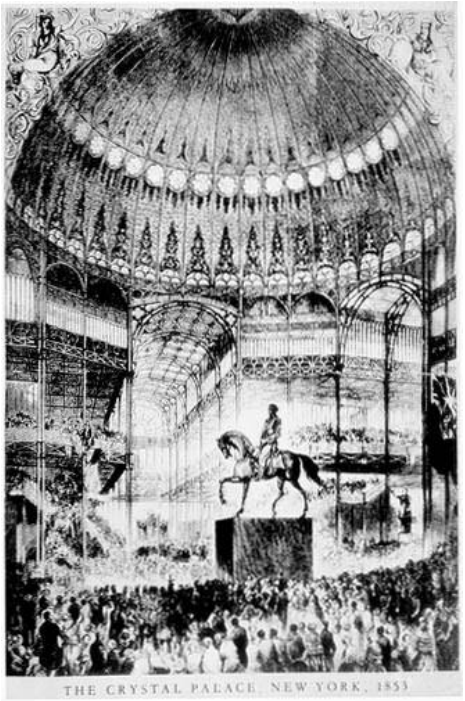
New York, Chrystal Palace

George Carstensen és Charles Gildemeister

1853

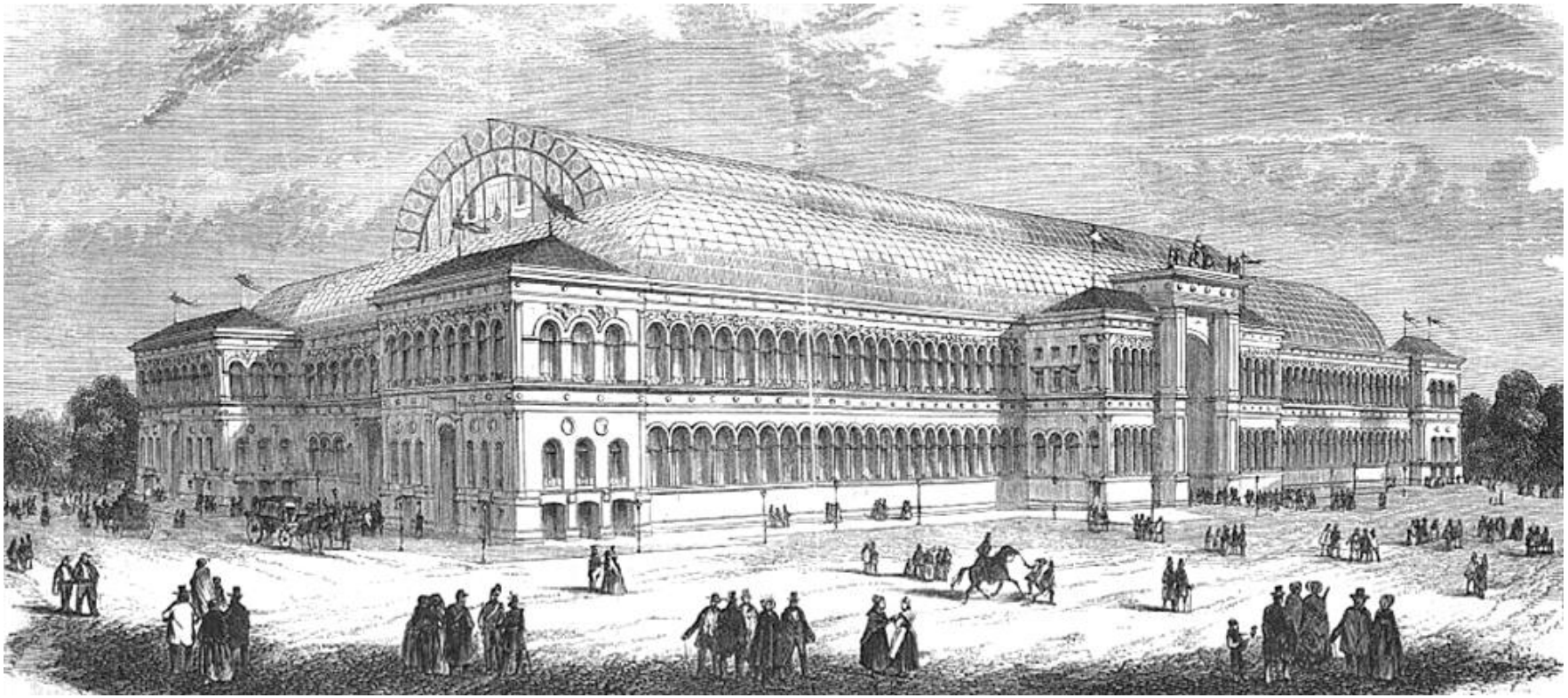

Kiállítás

Párizs, Palais de l'Industrie

Alexis Barrault és Jean-Marie-Victor Viel

1855

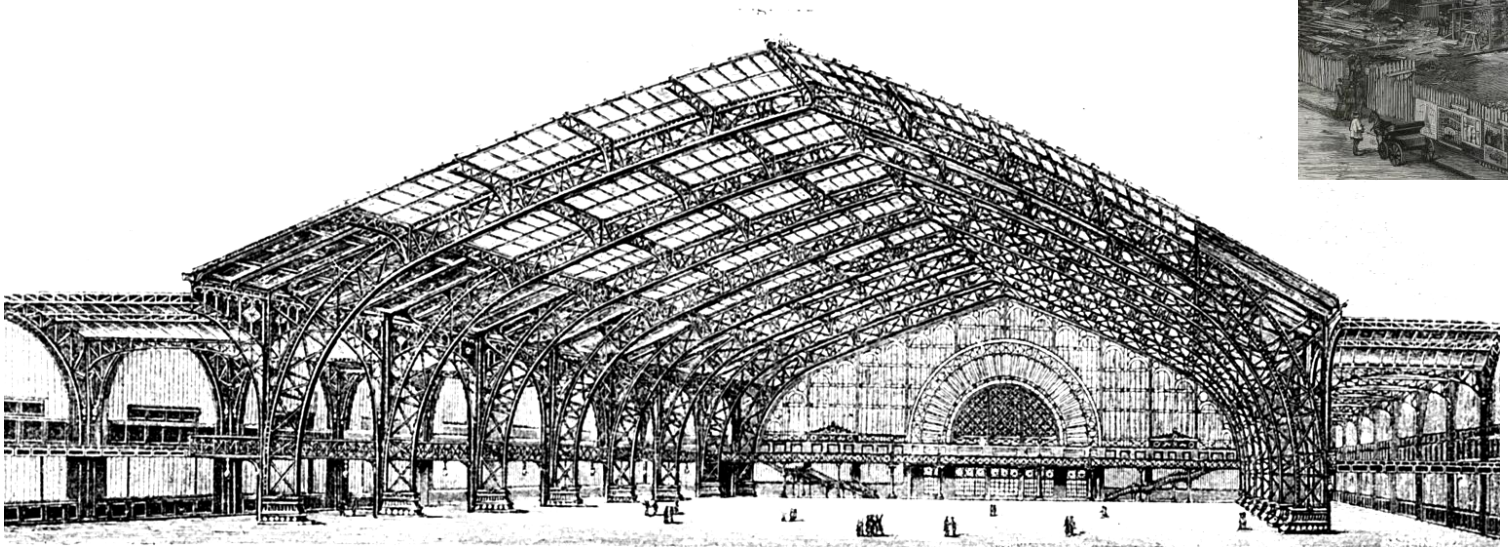
Kiállítás

Párizs, Palais des Machines

Ferdinand Dutert

1889

Vasút

Liverpool, Crown Street Station

?

1829

Vasút

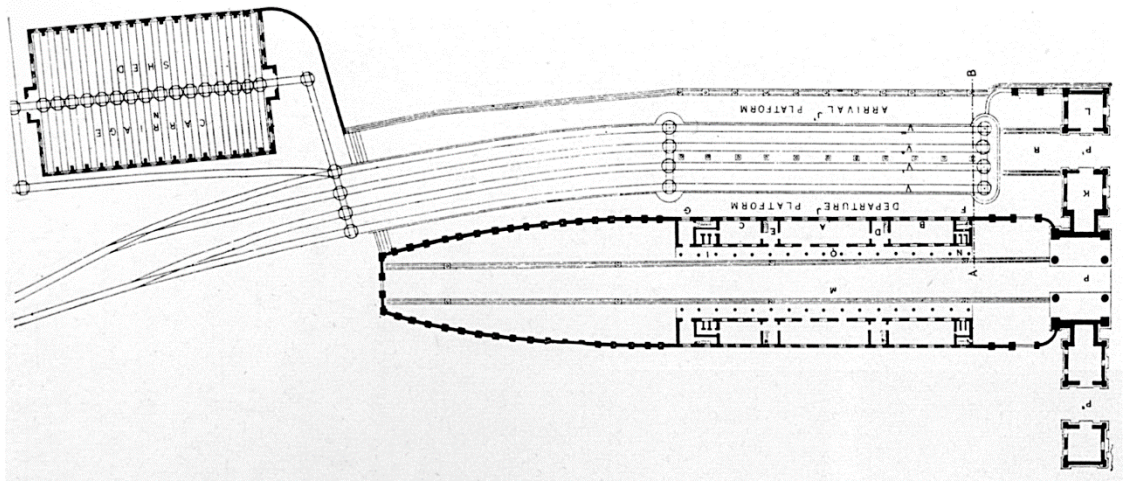
London, Euston Station

Philip Hardwick, Robert Stephenson

1837

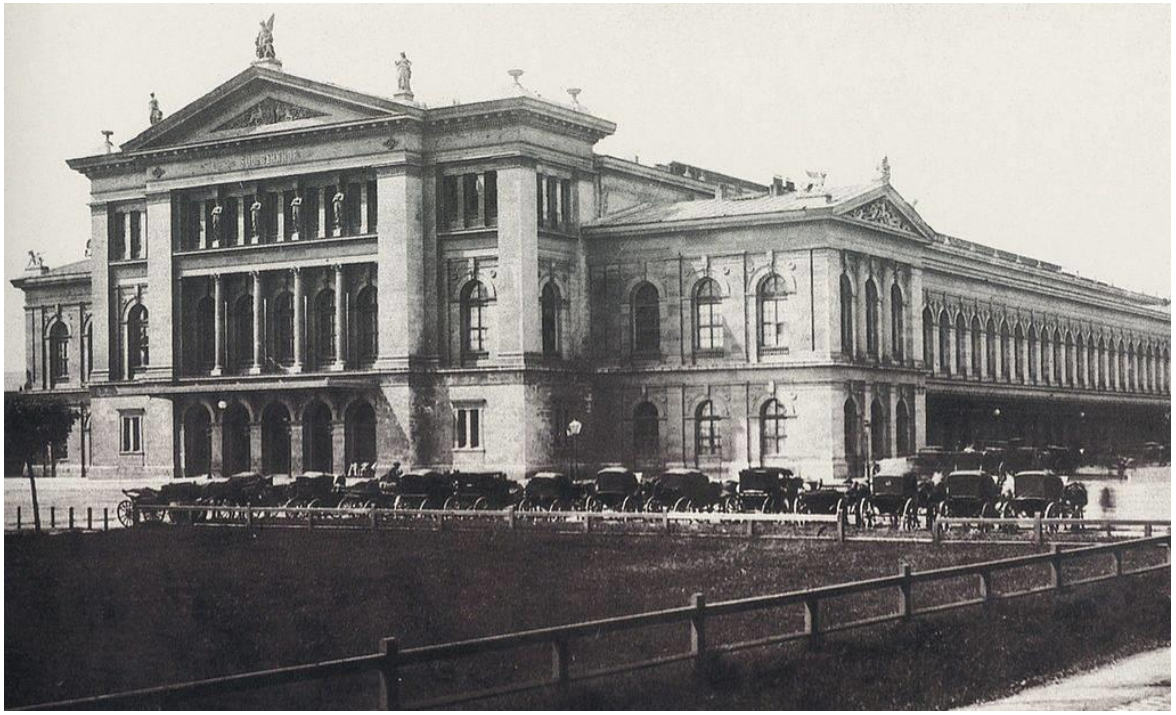

Vasút

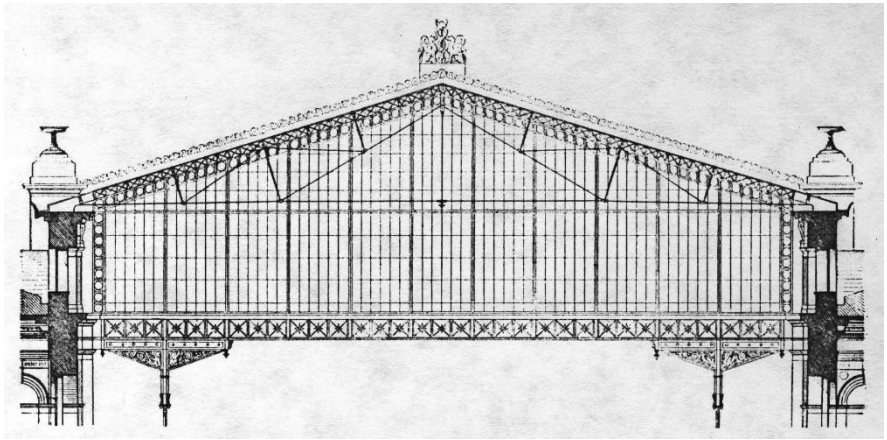
Bécs, Südbahnhof

Mathias von Schönerer

1841-1846

Vasút

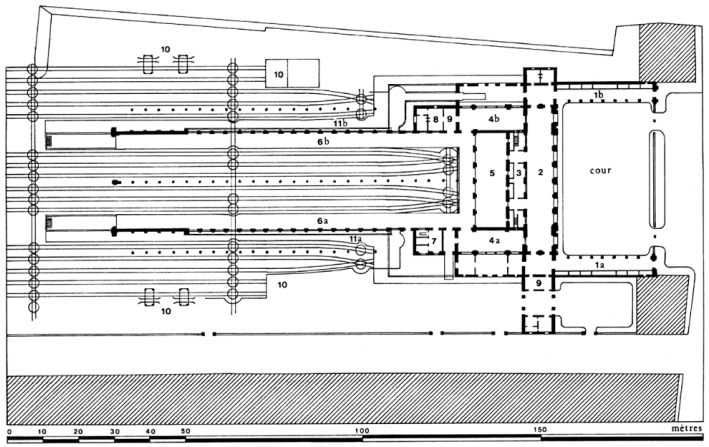
Párizs, első Gare du Nord

Francois-Leonce Reynaud

1842-1846

Vasút

Párizs, második Gare du Nord

Jacques Ignace Hittorff

1861-1865

Vasút

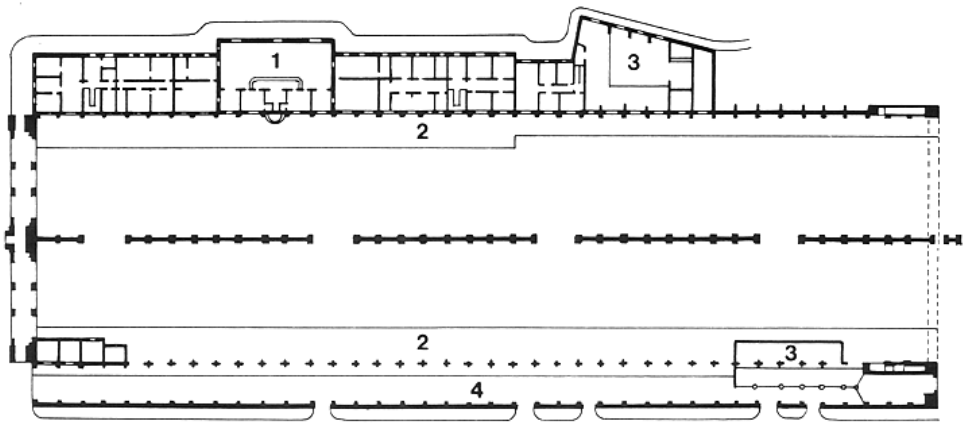
London, King Cross Station

George Turnbull, Lewis, Thomas és sir William Cubbit

1851-1852

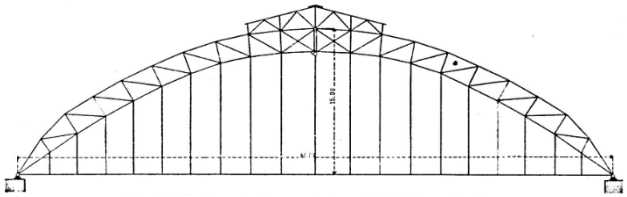

Vasút

Berlin, Anhalter Bahnhof

Franz Schwechten

1861-1871

Vasút

London, Paddington Station

Isambard Kingdom Brunel, Matthew Digby Wyatt

1852-1854

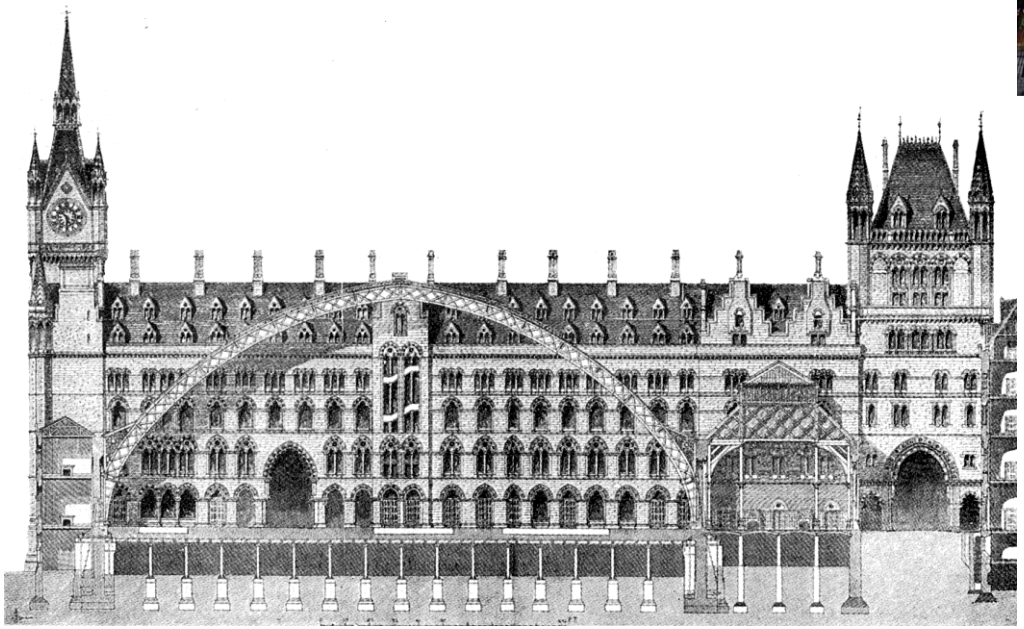
Vasút

London, St. Pancras Station

sir George Gilbert Scott

1868-1874

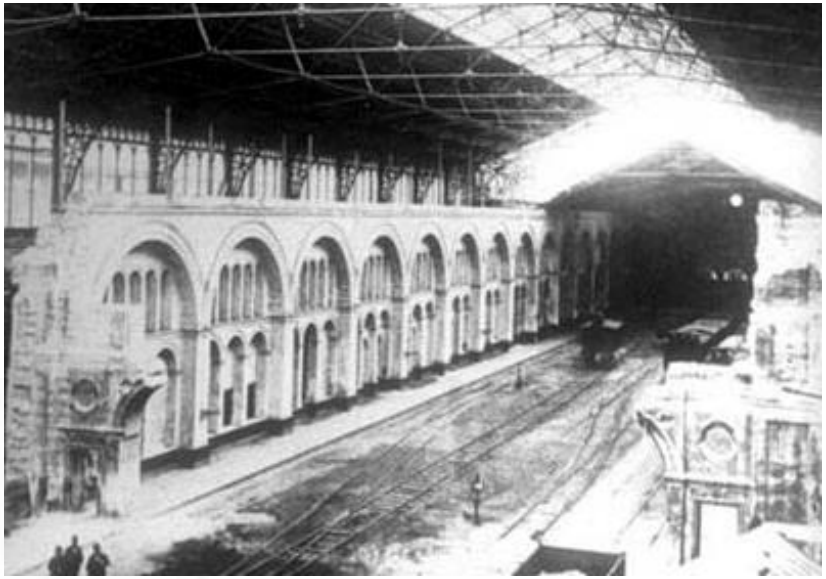

Vasút

Budapest, Nyugati pályaudvar

Bernárd Viktor, Seyrig Teophil, Auguste de Serres

1871-1877

Lakóházak

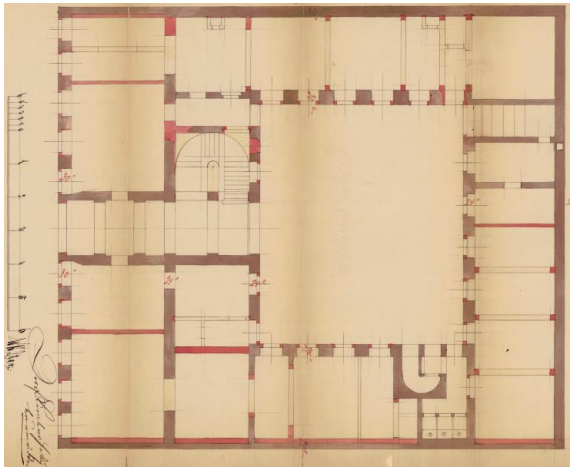
Pest , Arany János u. 18.

Limburszky József

1868

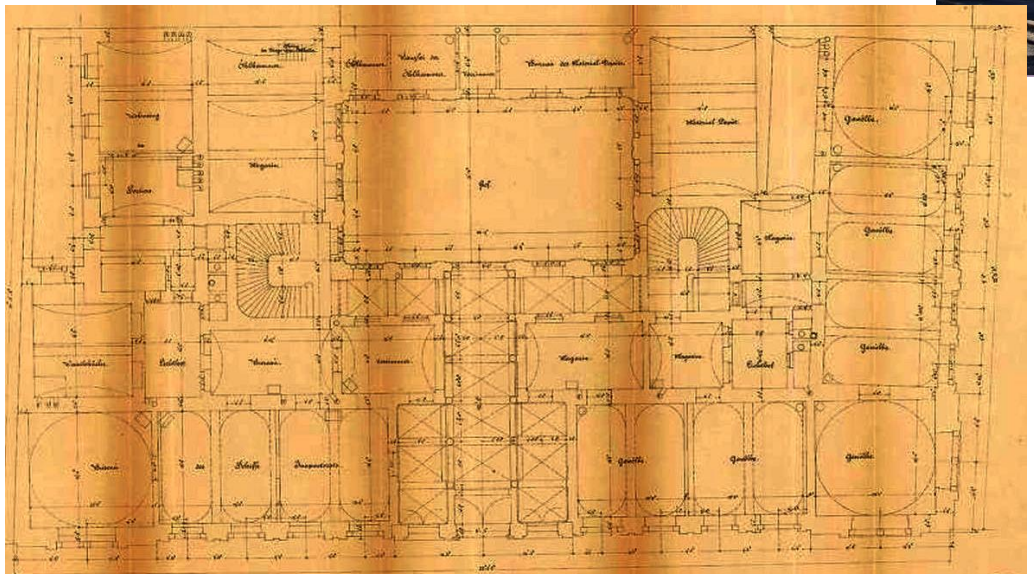
Lakóházak

Pest, Donau-Dampf-Schiff-Gesellschaft

Procopp János

1861-1862

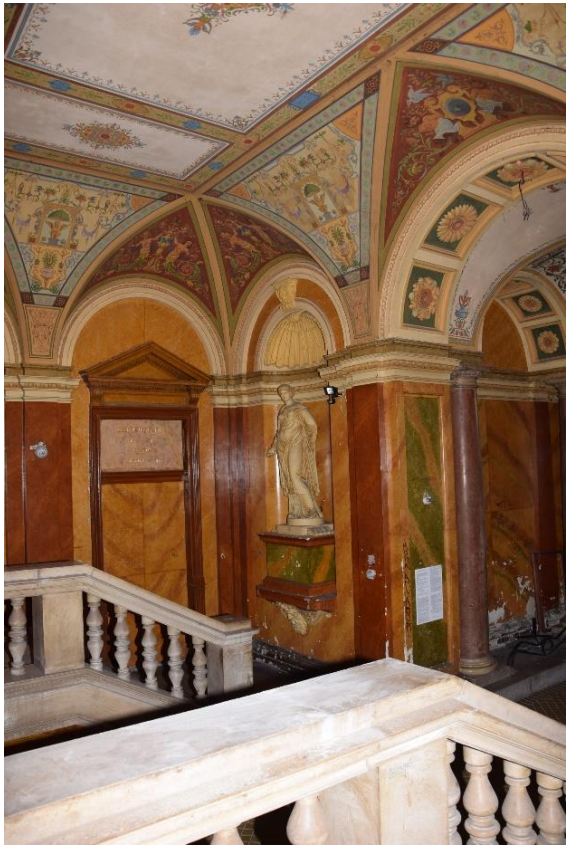

Lakóházak

Budapest, Andrássy út 47.

Freund Vilmos

1878

Lakóházak

Budapest,

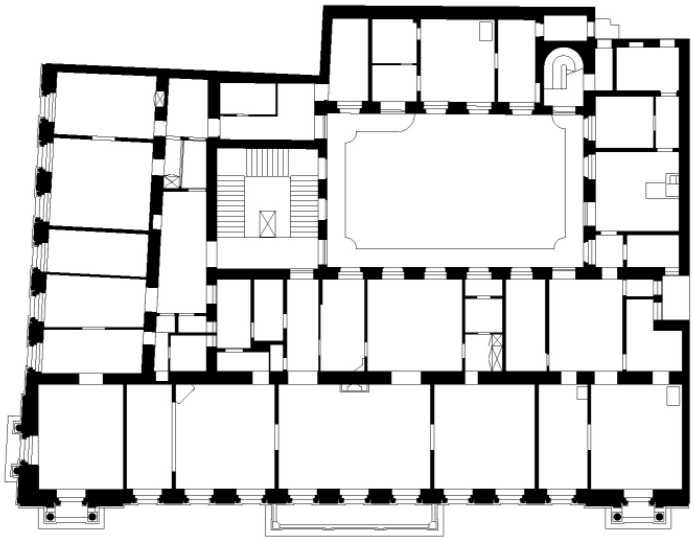
Andrássy út 19.

Freund Vilmos

1880-1881

Lakóházak

Budapest, Andrássy út 8.

Feszty Adolf

1880

Lakóházak

Budapest, Andrássy út 52.

Schmahl Henrik

1884-1886

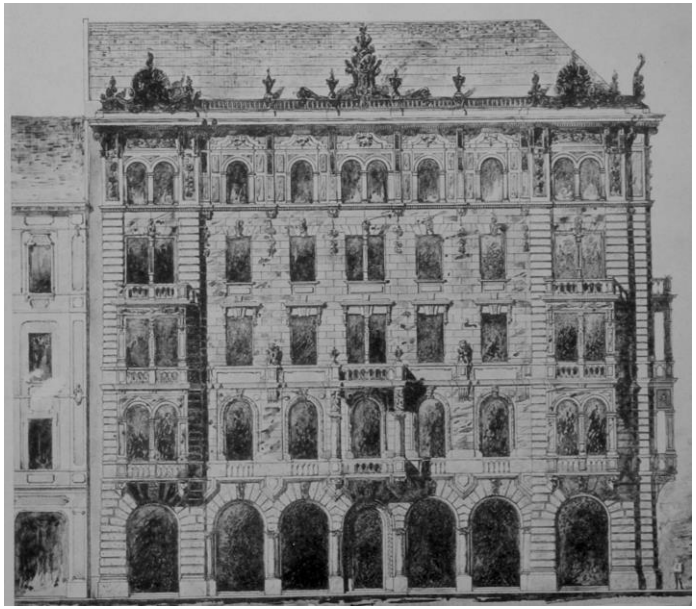

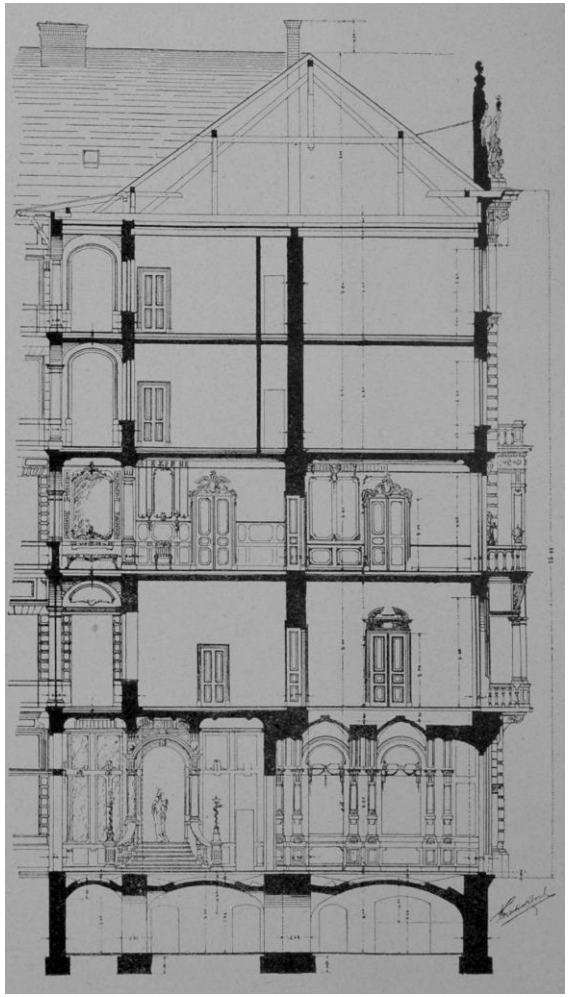
Lakóházak – pesti átlagbérház

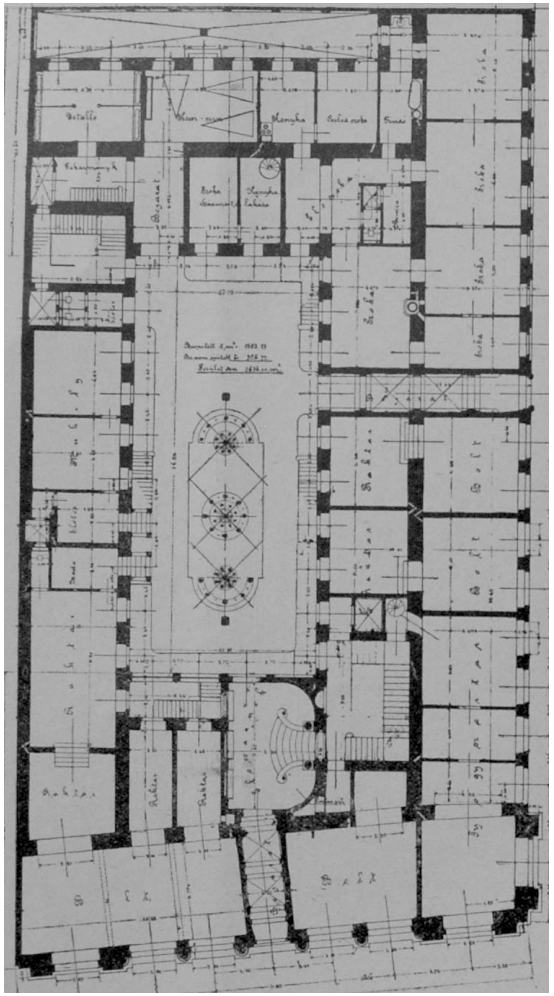
Budapest, Ráth János háza

Majorossy Géza?

1897

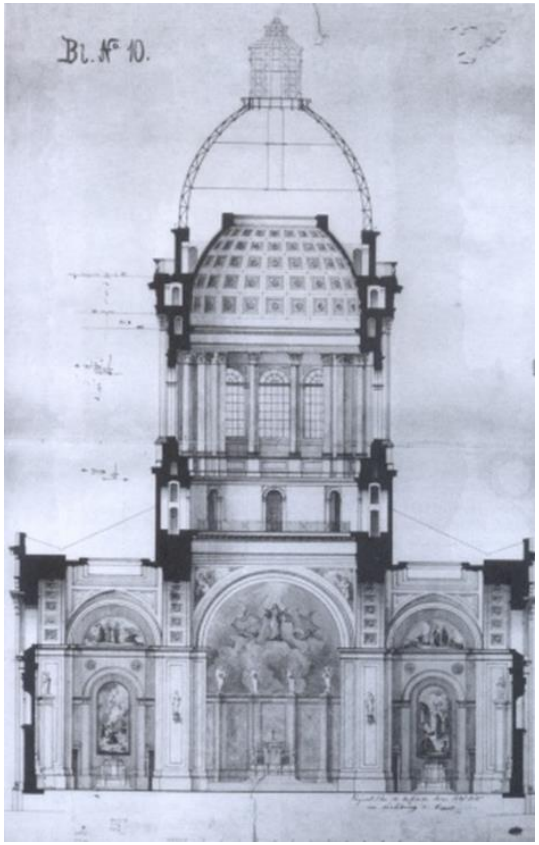

Templomok

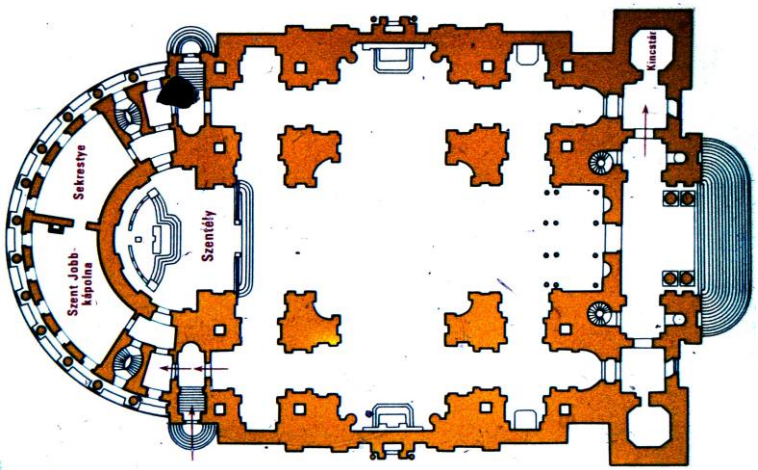
Budapest, Lipótvárosi Bazilika

Hild József, Ybl Miklós, Kauser József

1849-1906

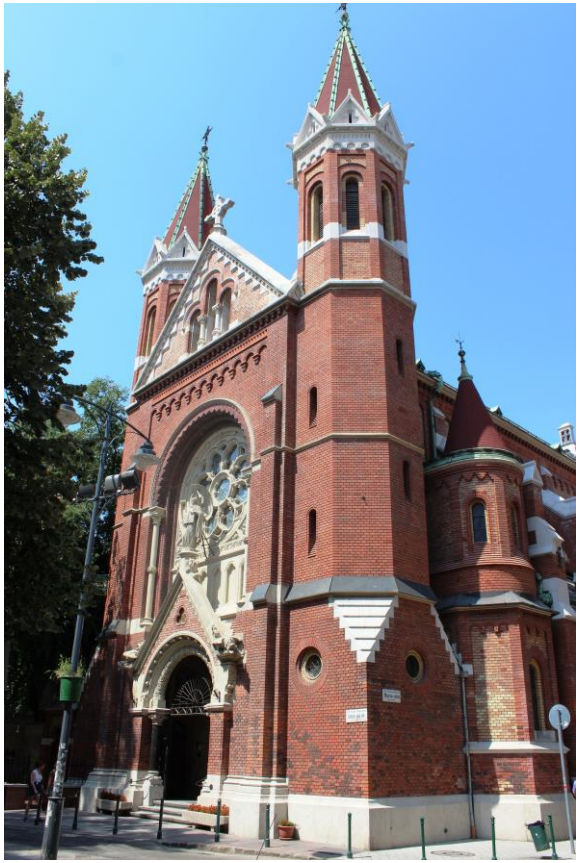
Templomok

Budapest, Jezsuita templom

Kauser József

1888-1891

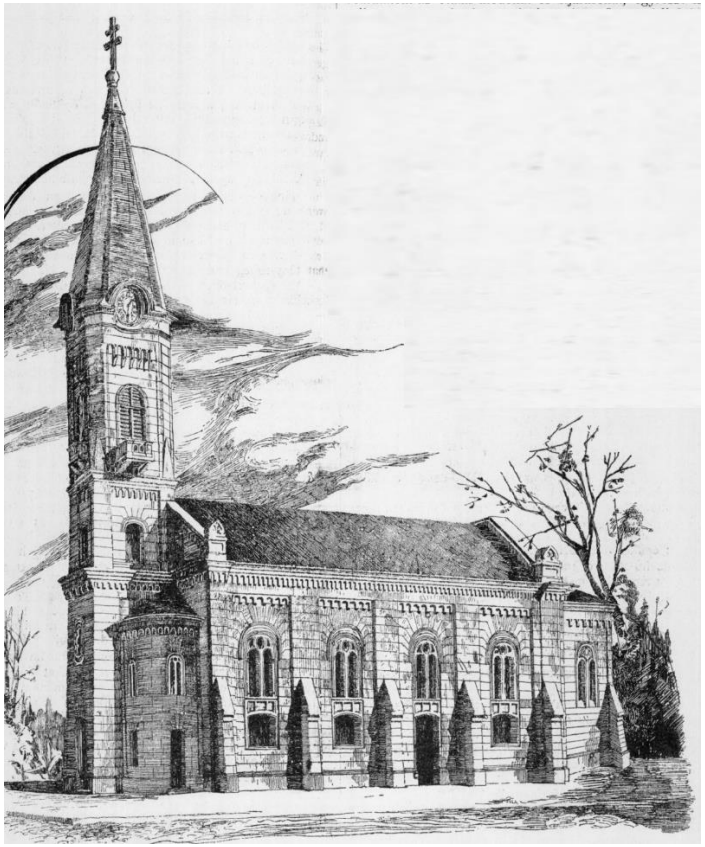

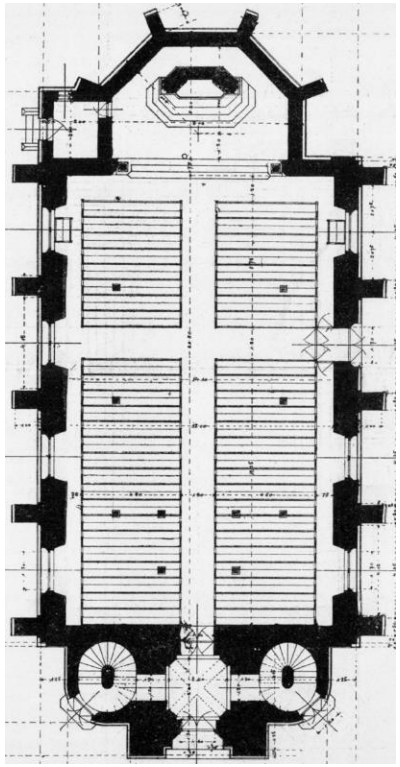
Templomok – a falusi átlagtemplom

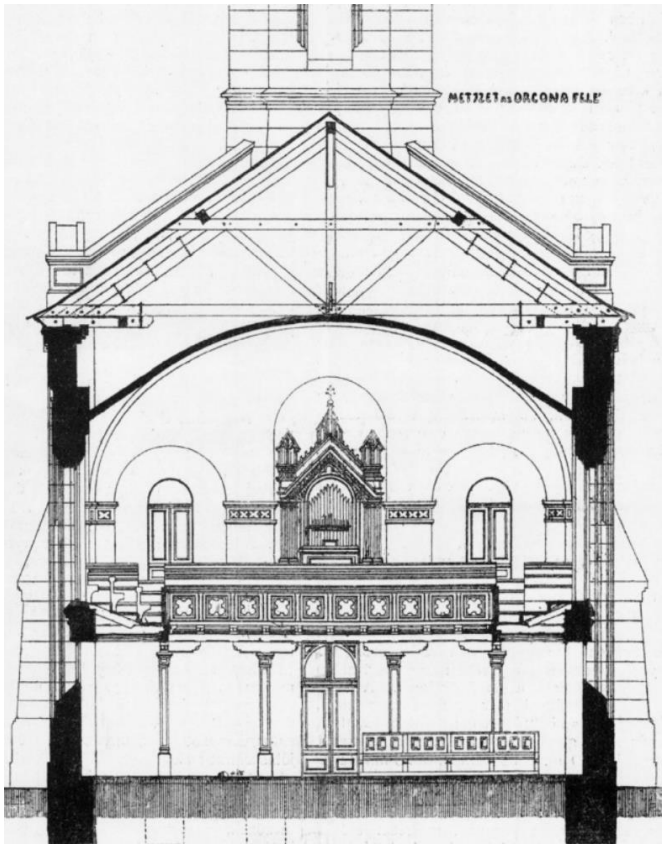
Liptó-Pribina, Evangélikus templom

Harmincz Mihály

1900-1901

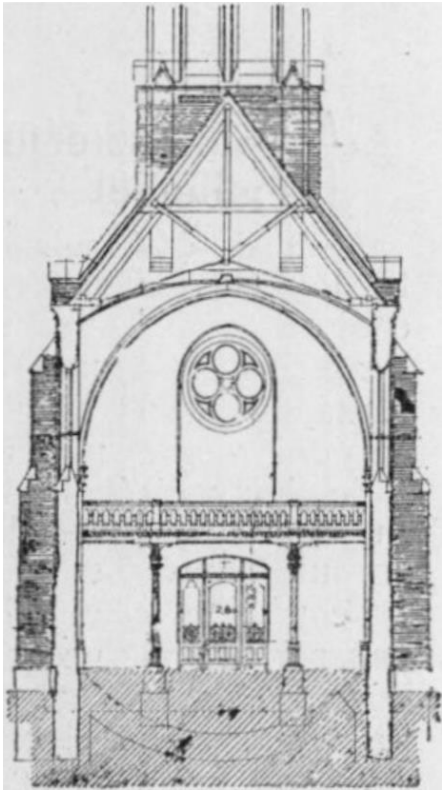

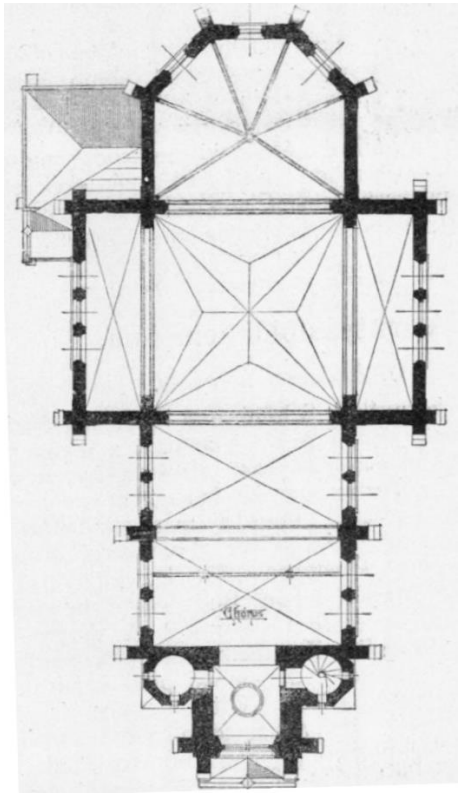
Templomok – a falusi átlagtemplom

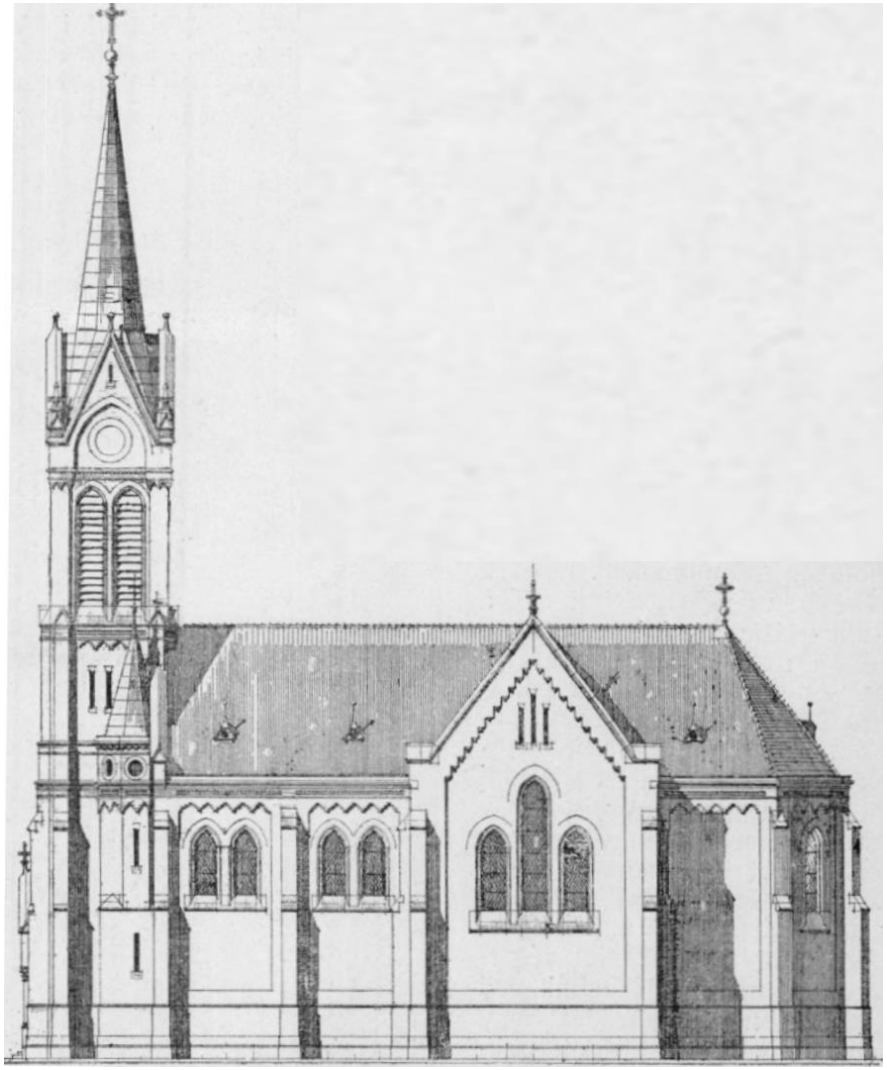
Mátyásföld, r.k. templom

Weninger Ferenc

1902-1904

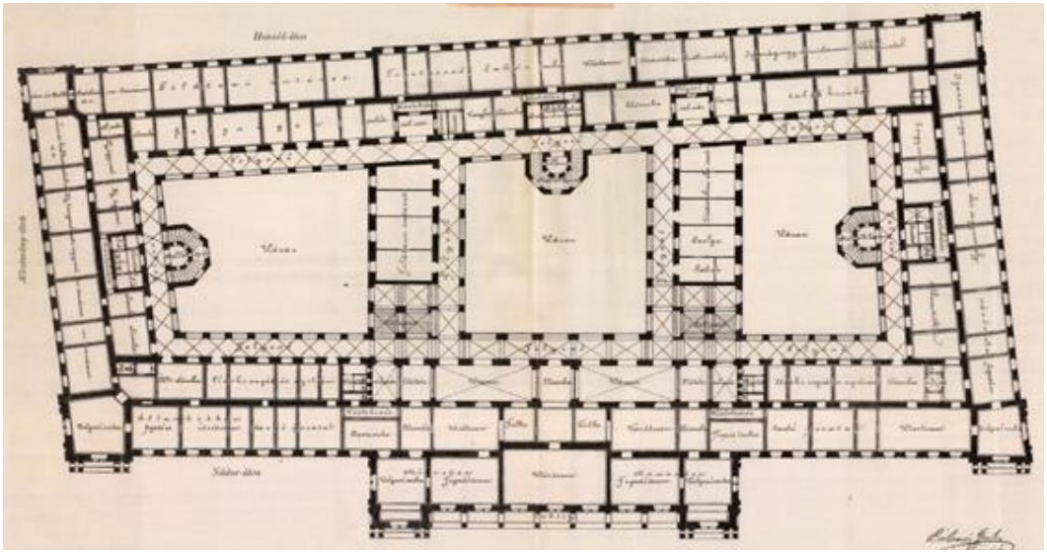
Törvényhozó és végrehajtó hatalom

Budapest, Mezőgazdasági Minisztérium

Bukovics Gyula

1885-1887

Törvényhozó és végrehajtó hatalom

Budapest, Törvényszéki palota és fogház

Hauszmann Alajos

1888-1890

Törvényhozó és végrehajtó hatalom

Budapest, Kúria

Hauszmann Alajos

1895-1897

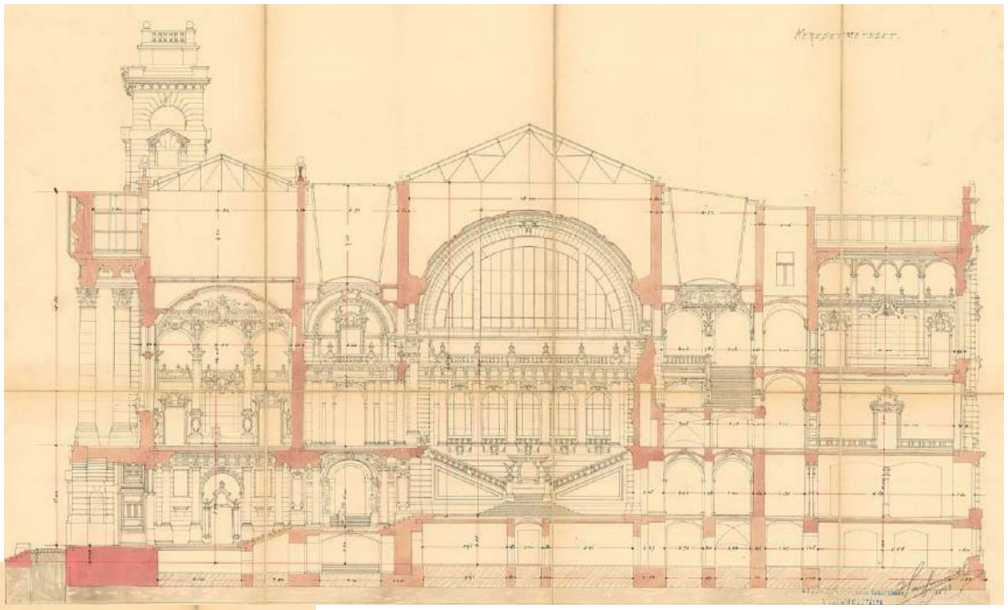

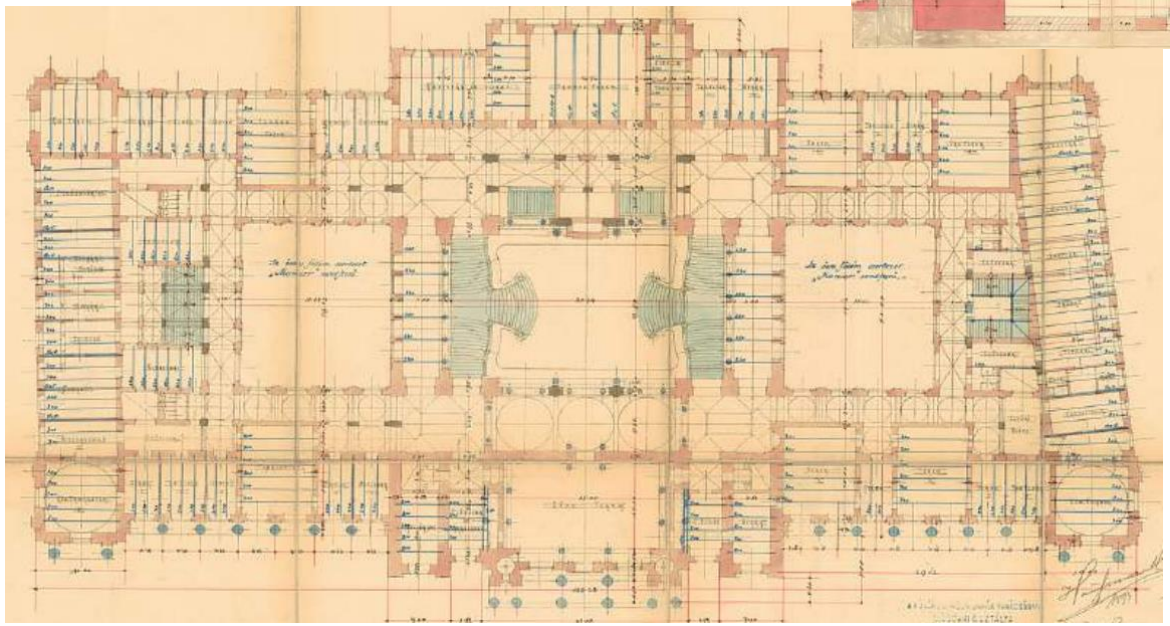
Törvényhozó és végrehajtó hatalom

Budapest, Kúria

Hauszmann Alajos

1895-1897

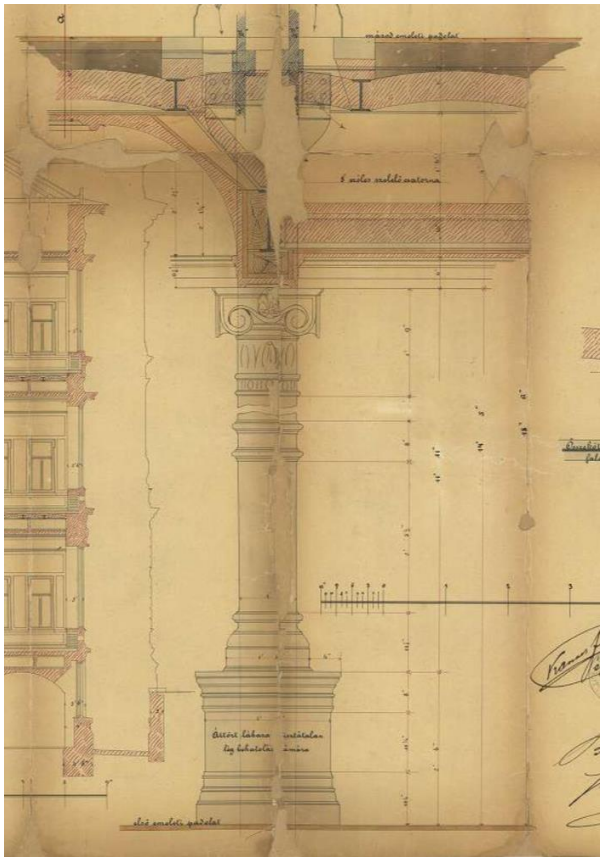

Kórház – pavilonos építkezés

Budapest, BKT Bőr… stb. klinika

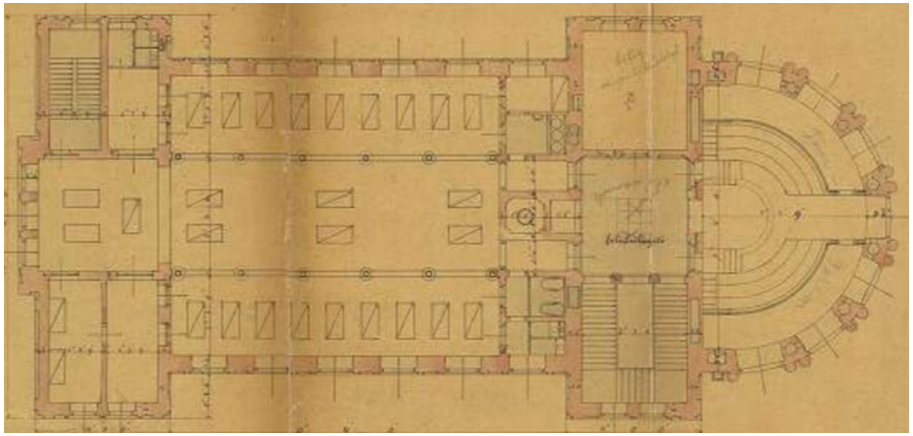
Kolbenheyer Ferenc

1874-1876

Sir Douglas Strutt Galton (1822–1899)

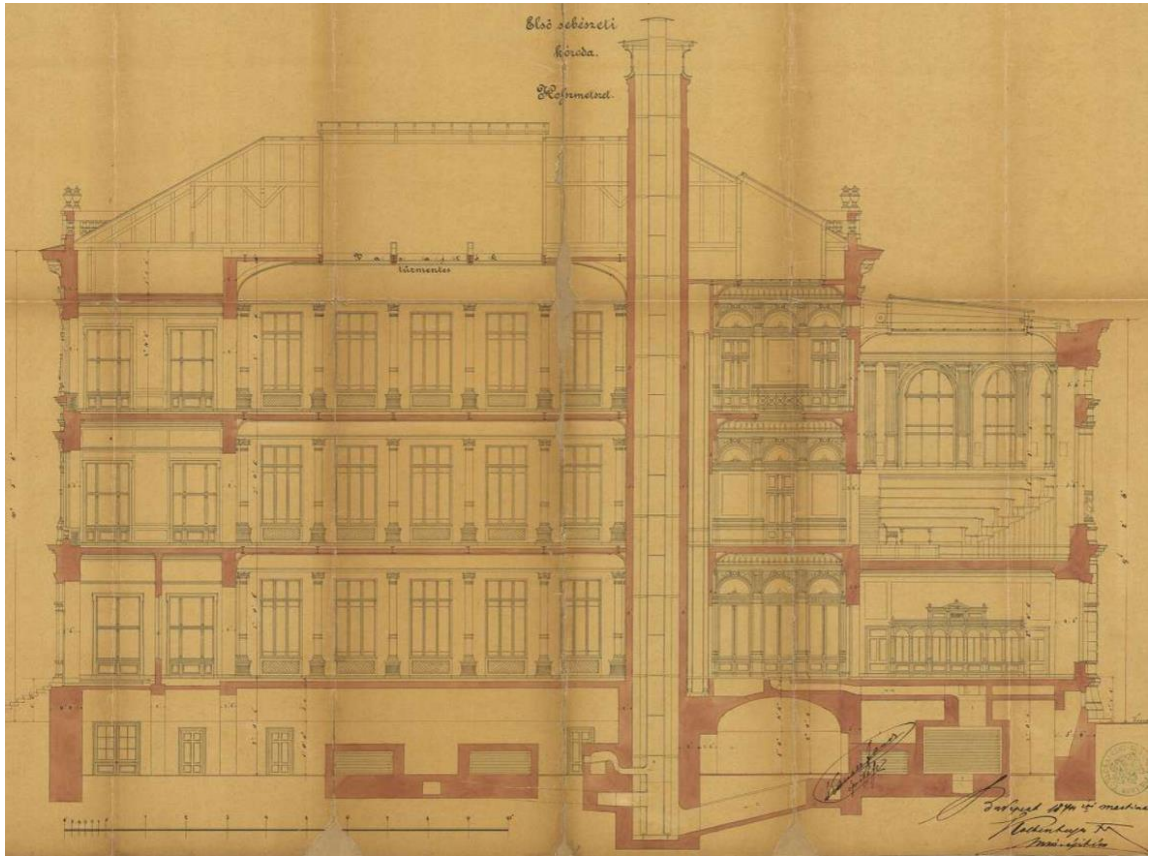

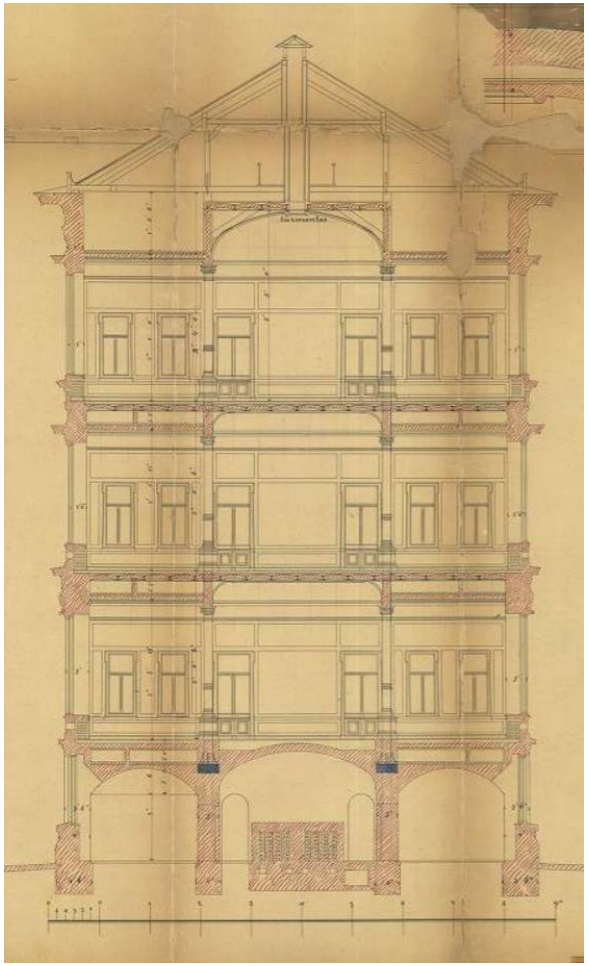
Kórház – pavilonos építkezés

Budapest, BKT 1. Pathológia

Kolbenheyer Ferenc

1874-76

Kórház

Budapest, BKT 1. Pathológia

Kolbenheyer Ferenc

1875-1878

Kórház – pavilonos építkezés

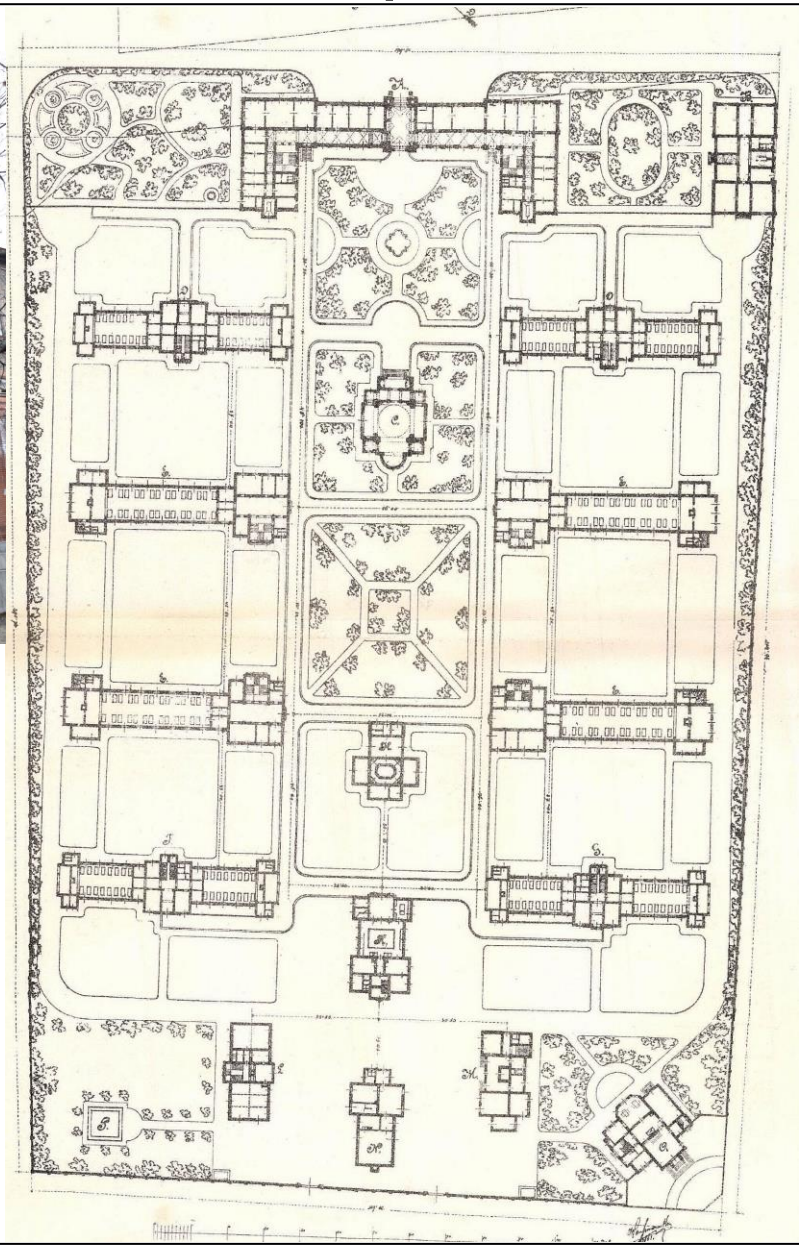
Budapest, Szent István kórház

Hauszmann Alajos

1878-1880

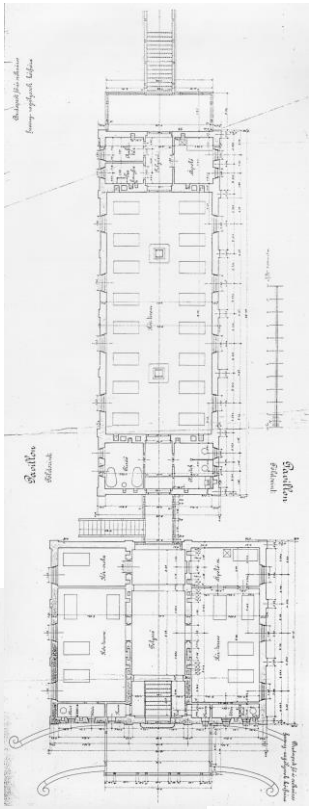

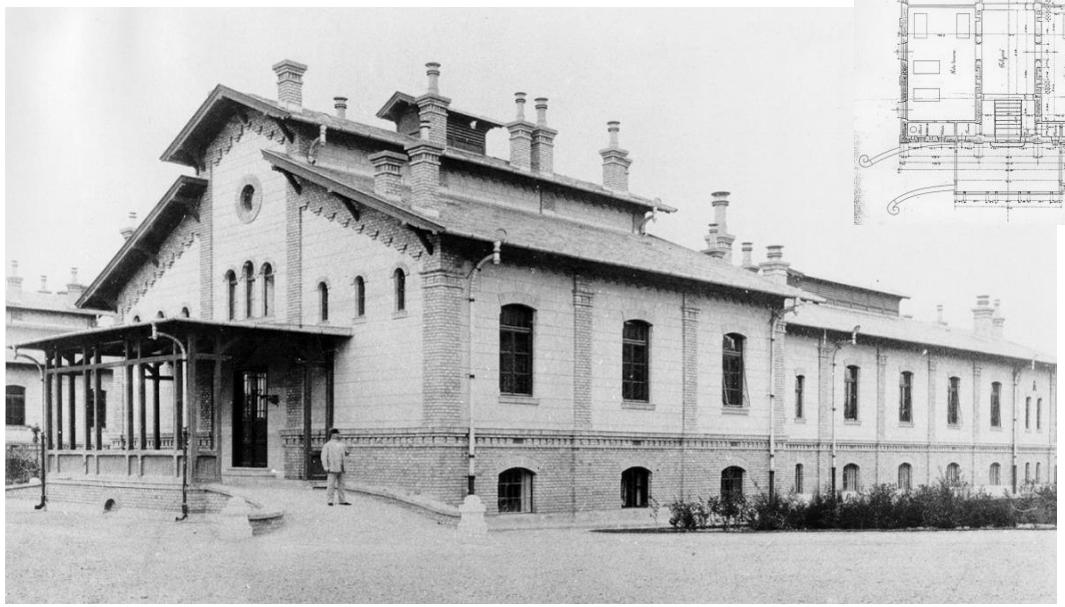
Kórház – pavilonos építkezés

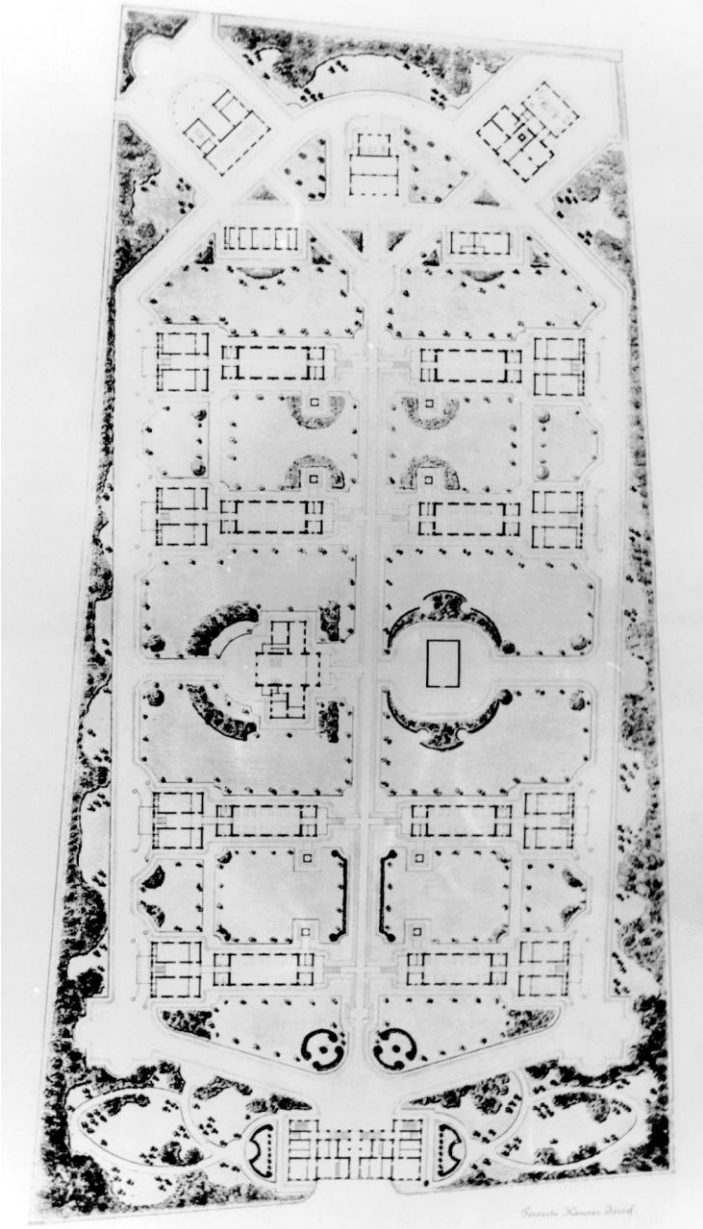
Budapest, Szent László kórház

Kauser József

1892-1894

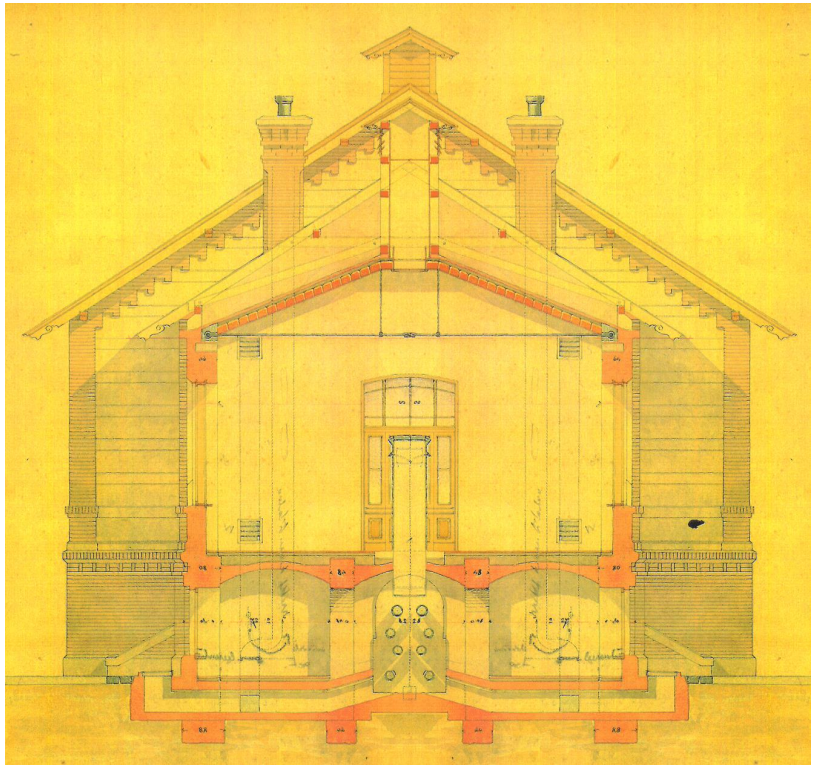

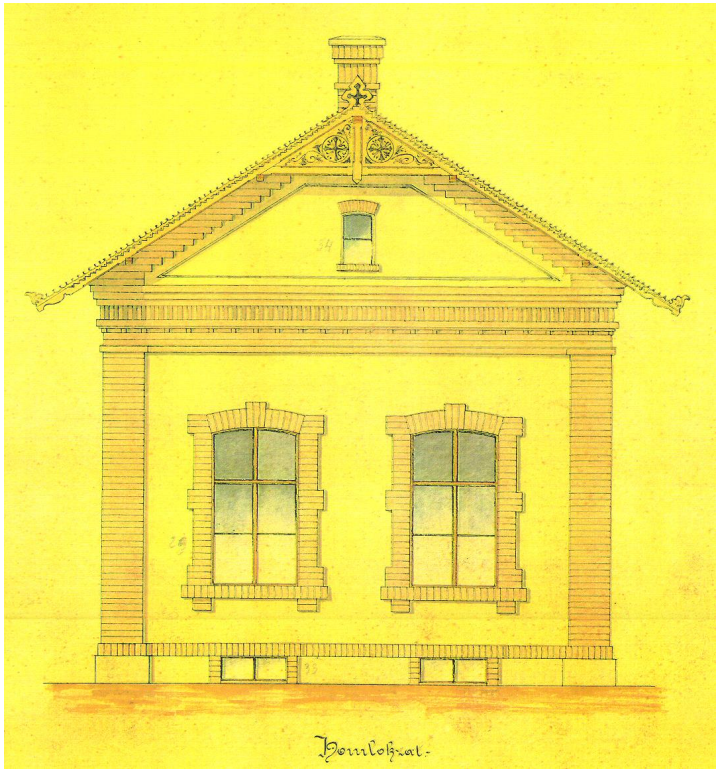
Kórház – pavilonos építkezés

Budapest, Szent László kórház

Kauser József

1892-94

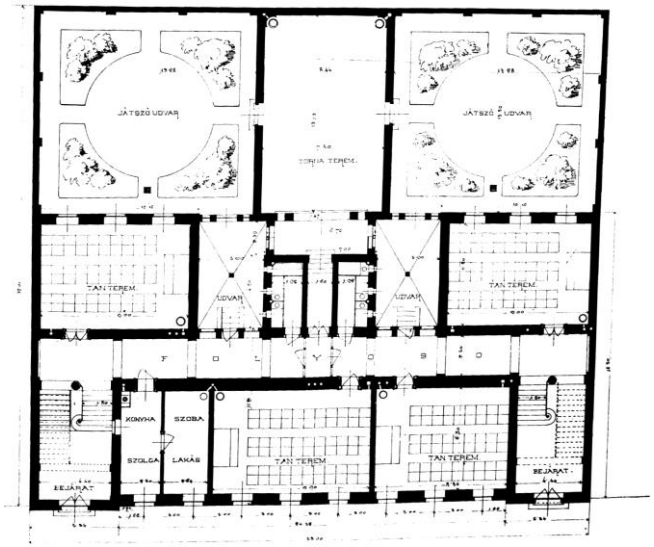
Iskola – pavilonos építkezés

Budapest, Országúti iskola

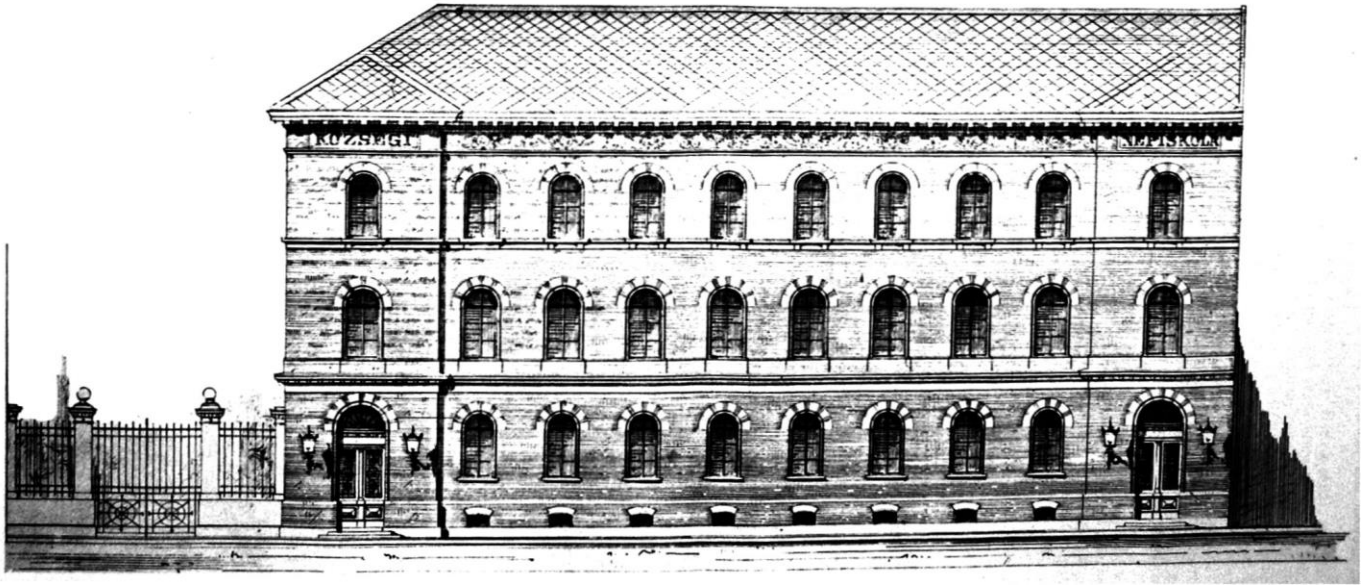
Kolbenheyer Gyula

(Szfőv. Mérnöki Hivatal)

1883

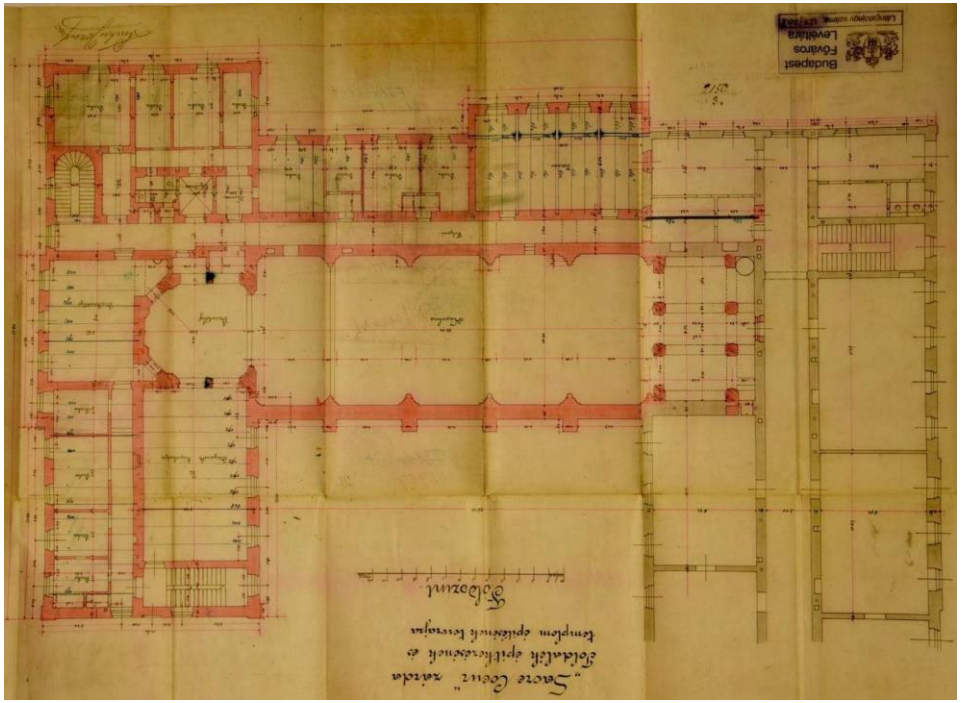

Iskola

Budapest, Sacre Coeur

Pucher József

1889…

Laktanya – pavilonos építkezés

Szombathely, lovassági laktanya

Pártos Gyula

1889-1892

Laktanya – pavilonos építkezés

Budapest, Ferencz József lovassági laktanya

Benedicty József

1894-1894

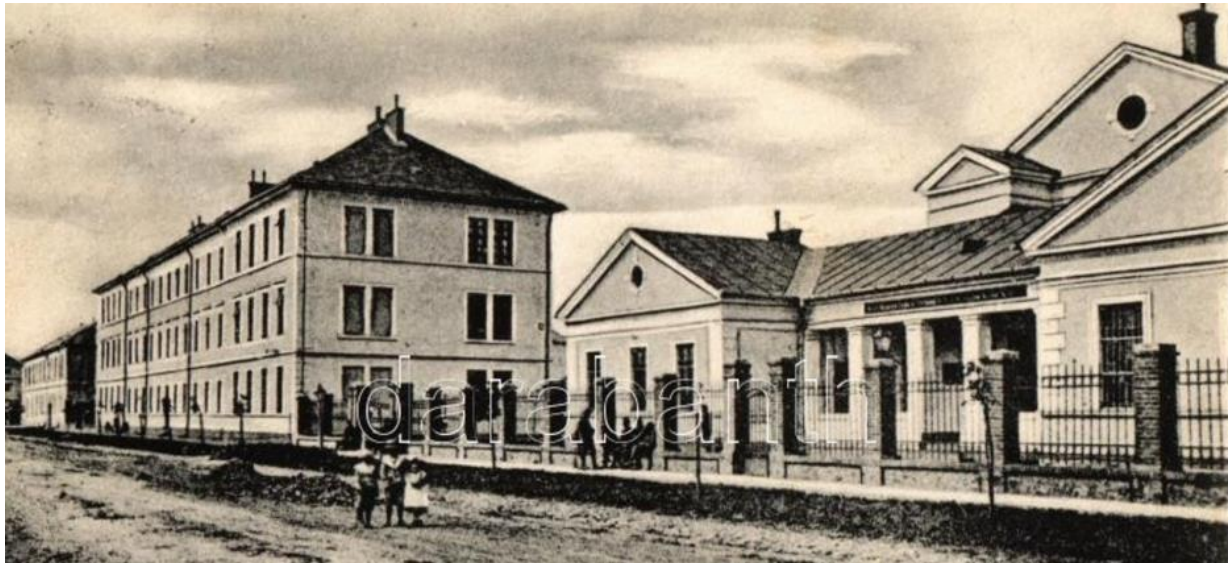
Laktanya – pavilonos építkezés

Ungvár, gyalogsági laktanya

Soukup Adolf

1900

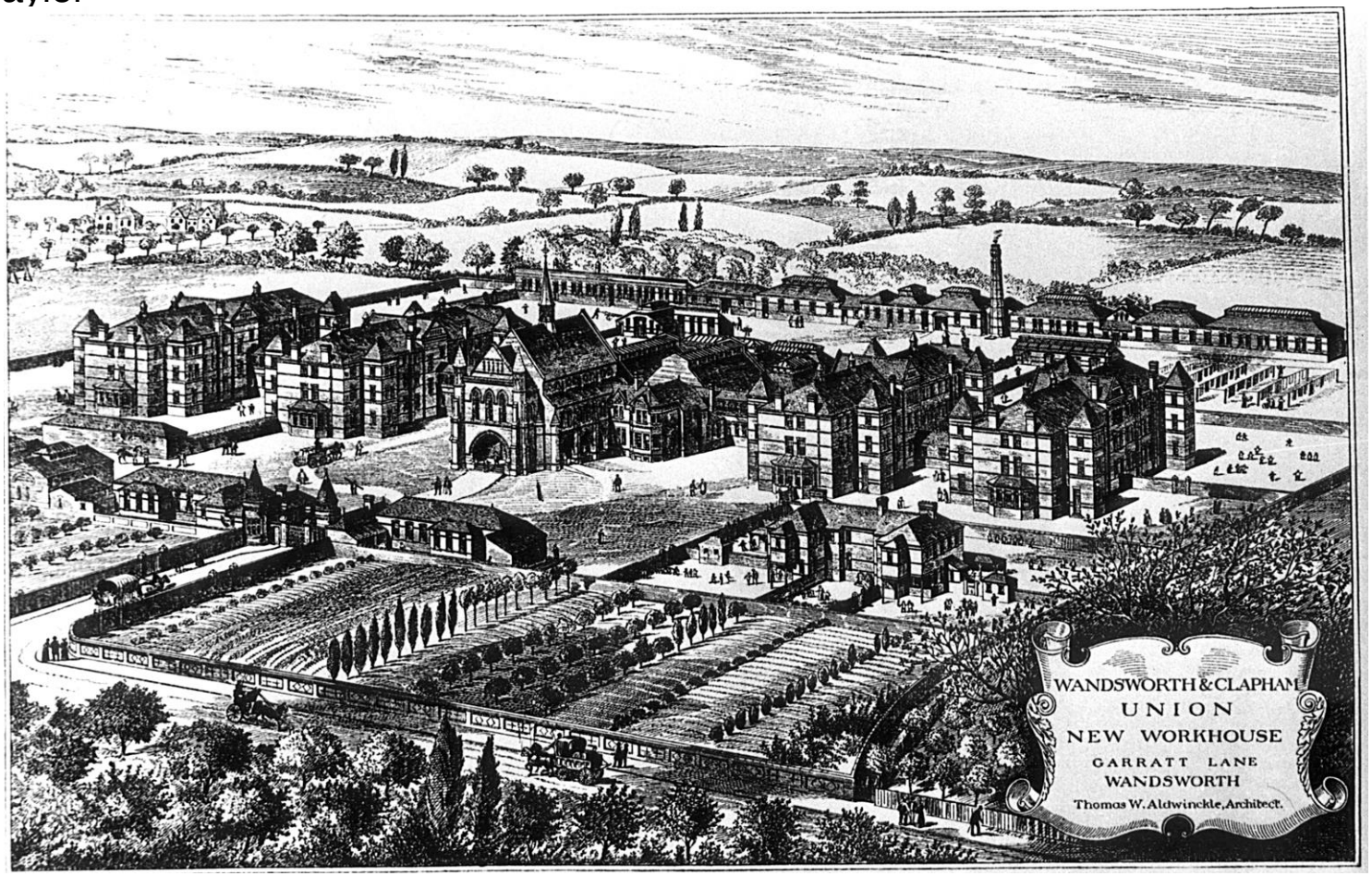

Dologházak

London, Wandsworth & Clapham Union

George Ledwell Taylor

1838-1840

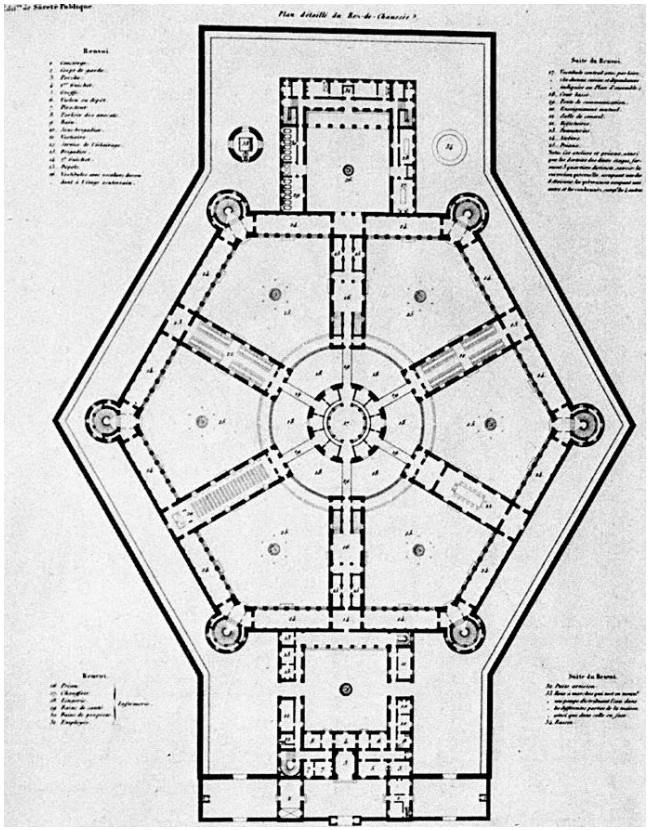

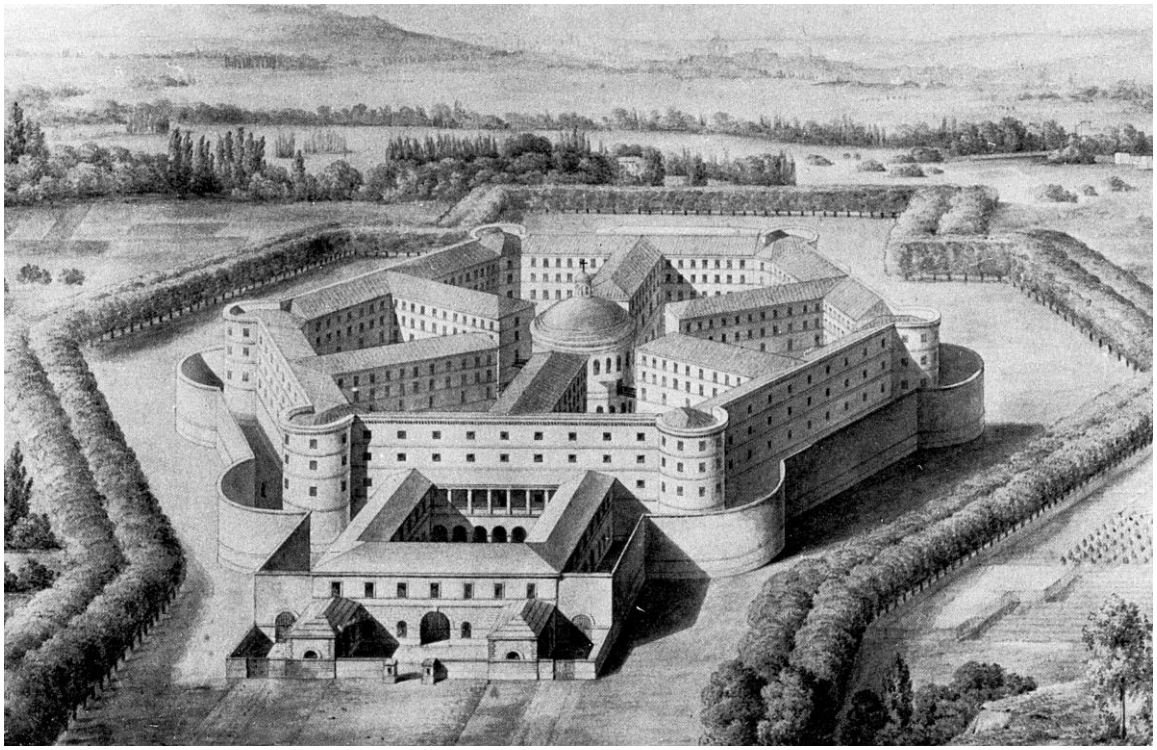
Börtönök – pavilonos építkezés

Párizs, La Petite Roquette

Louis Hippolyte Lebas

1826-1836, lebontva

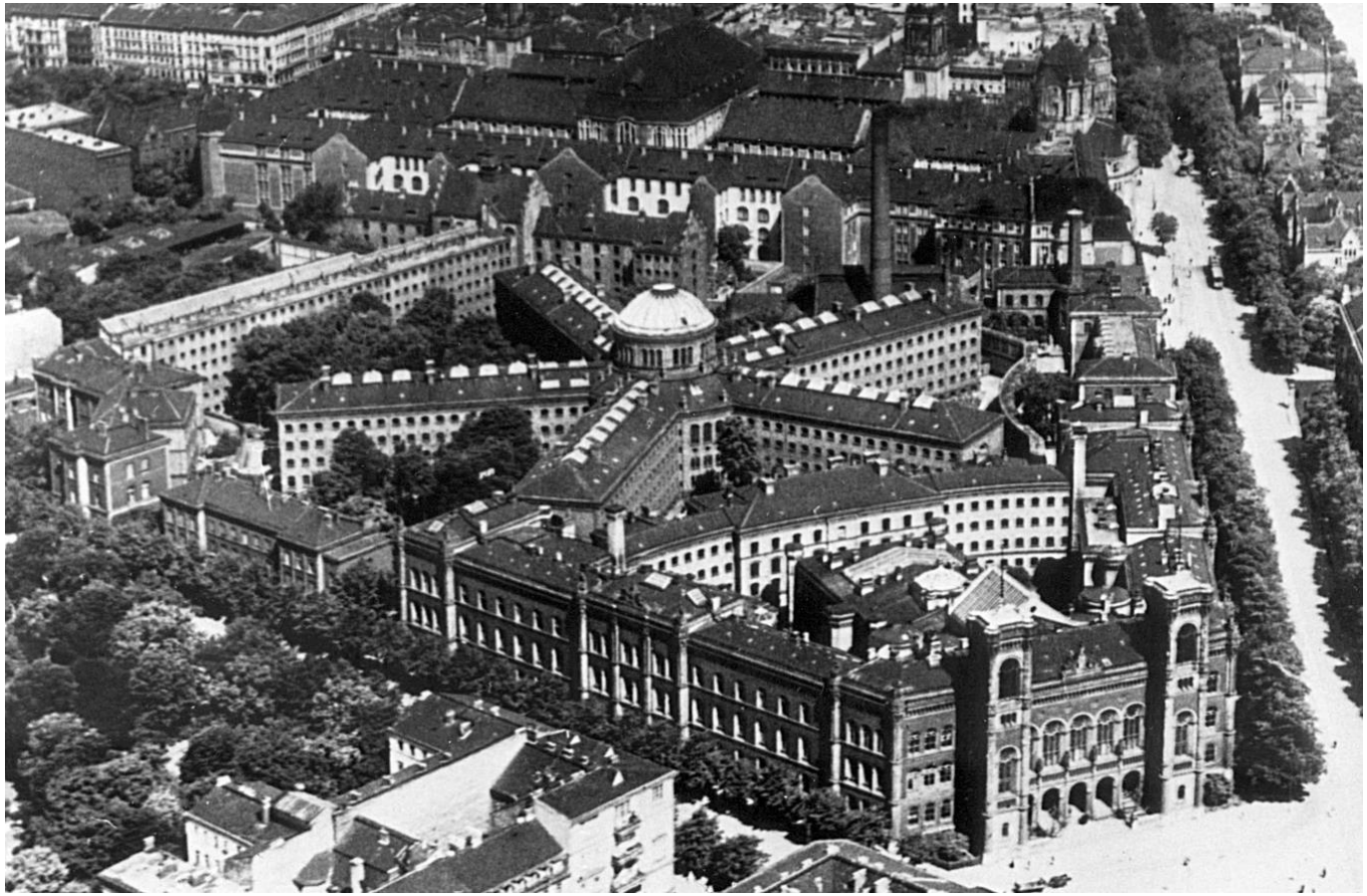

Börtönök – pavilonos építkezés

Berlin-Moabit, börtön

Karl Ferdinand Busse és mások

1842-től…

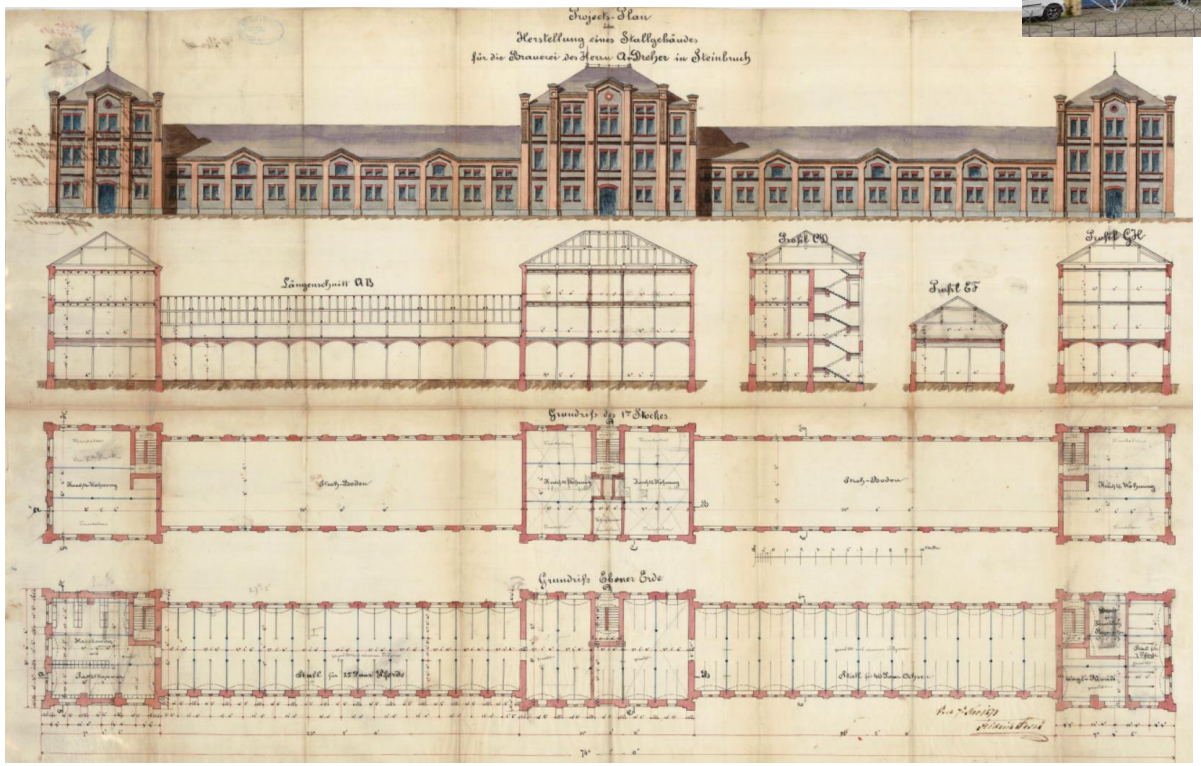
Gyárak, üzemek…

Budapest, Kőbánya, Dreher sörgyár

Feszl Frigyes

1863…

Gyárak, üzemek…

Budapest, Óbuda, Leipziger gyár

Járitz Rezső

1867… 1892

Gyárak, üzemek…

Budapest, Kőbánya, Dreher sörgyár

Hubert József és Móry Károly

1884-1914…

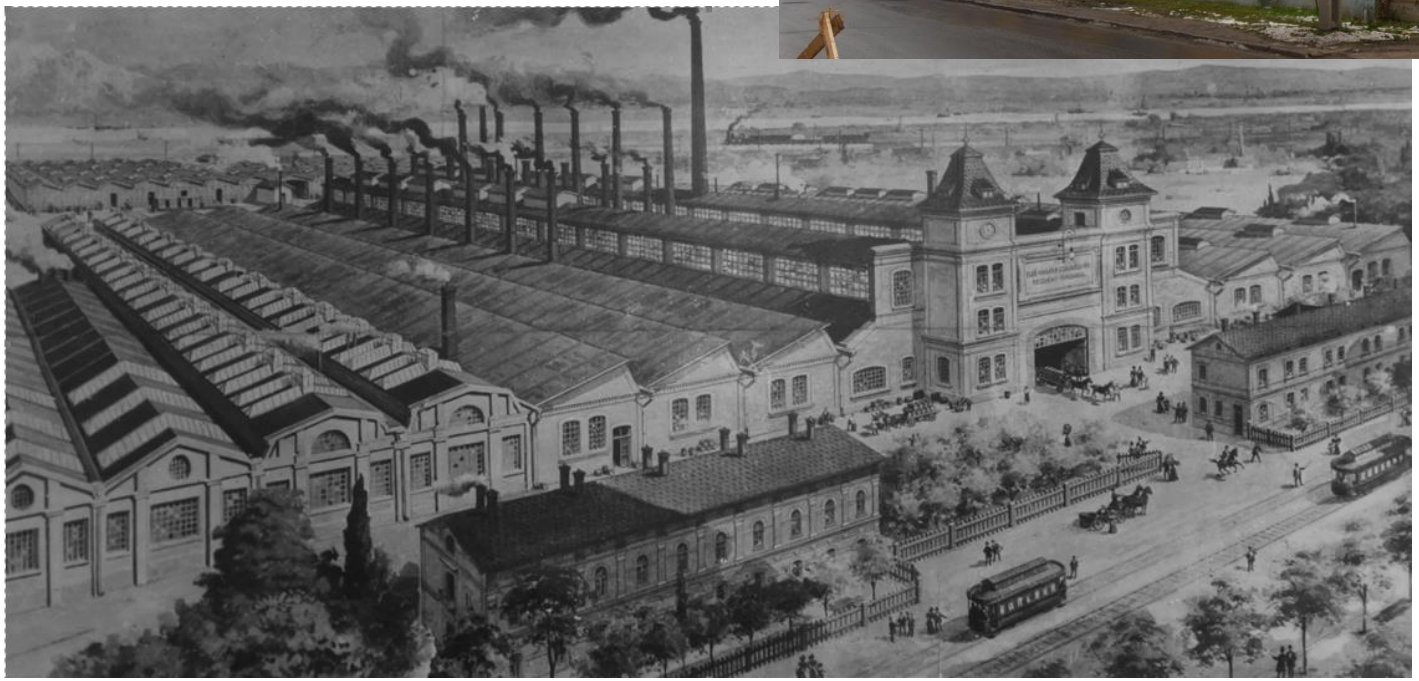
Gyárak, üzemek…

Budapest, Angyalföld, Csavargyár

Illés Gyula

1889-1900…

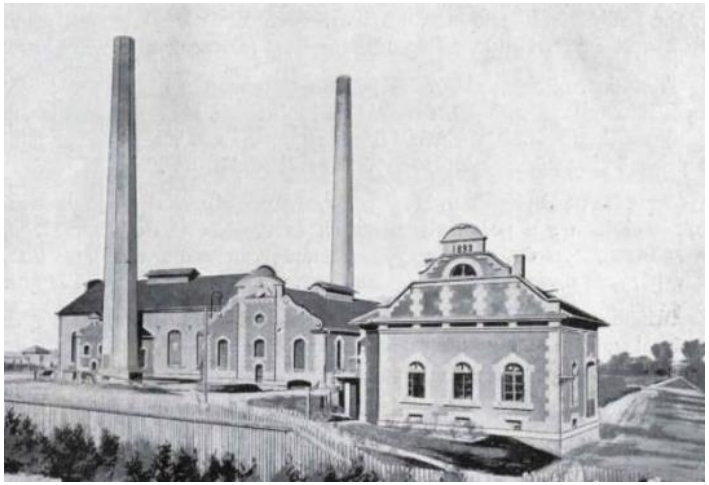

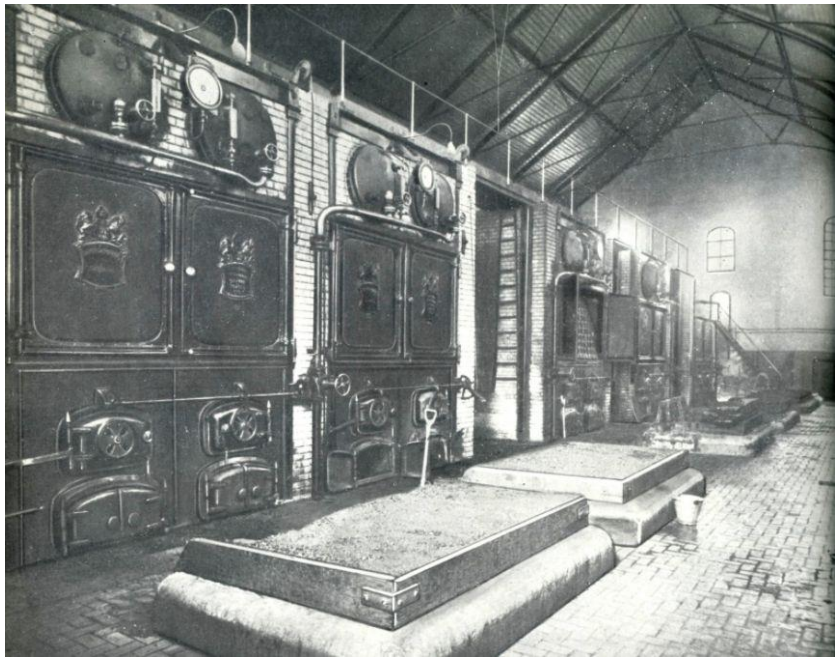
Közművek…

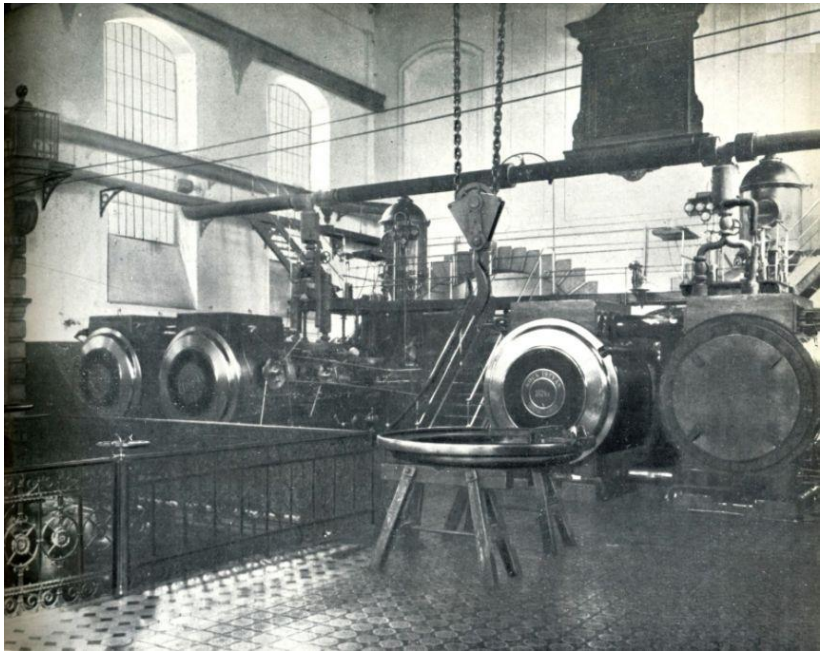
Budapest, Vízmű

Kajlinger Mihály, Ámon József

1893…

Közművek…

Budapest, Vízmű

Kajlinger Mihály, Ámon József

1893…

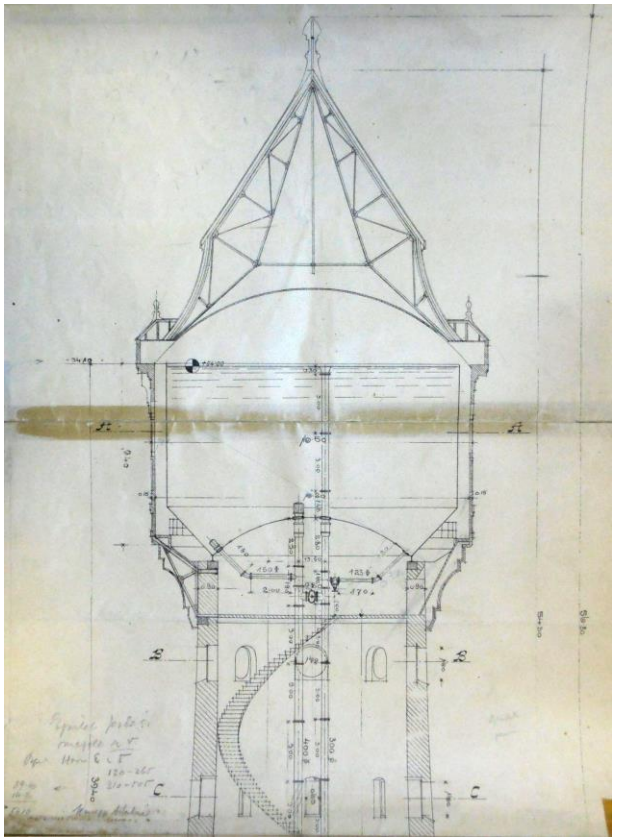

Közművek…

Vác, Víztorony

Dümmerling Ödön, Mihailich Győző

1911-1912

A diktatúrák építészete…

Berlin, Birodalmi kancellária

Albert Speer

1930-as évek

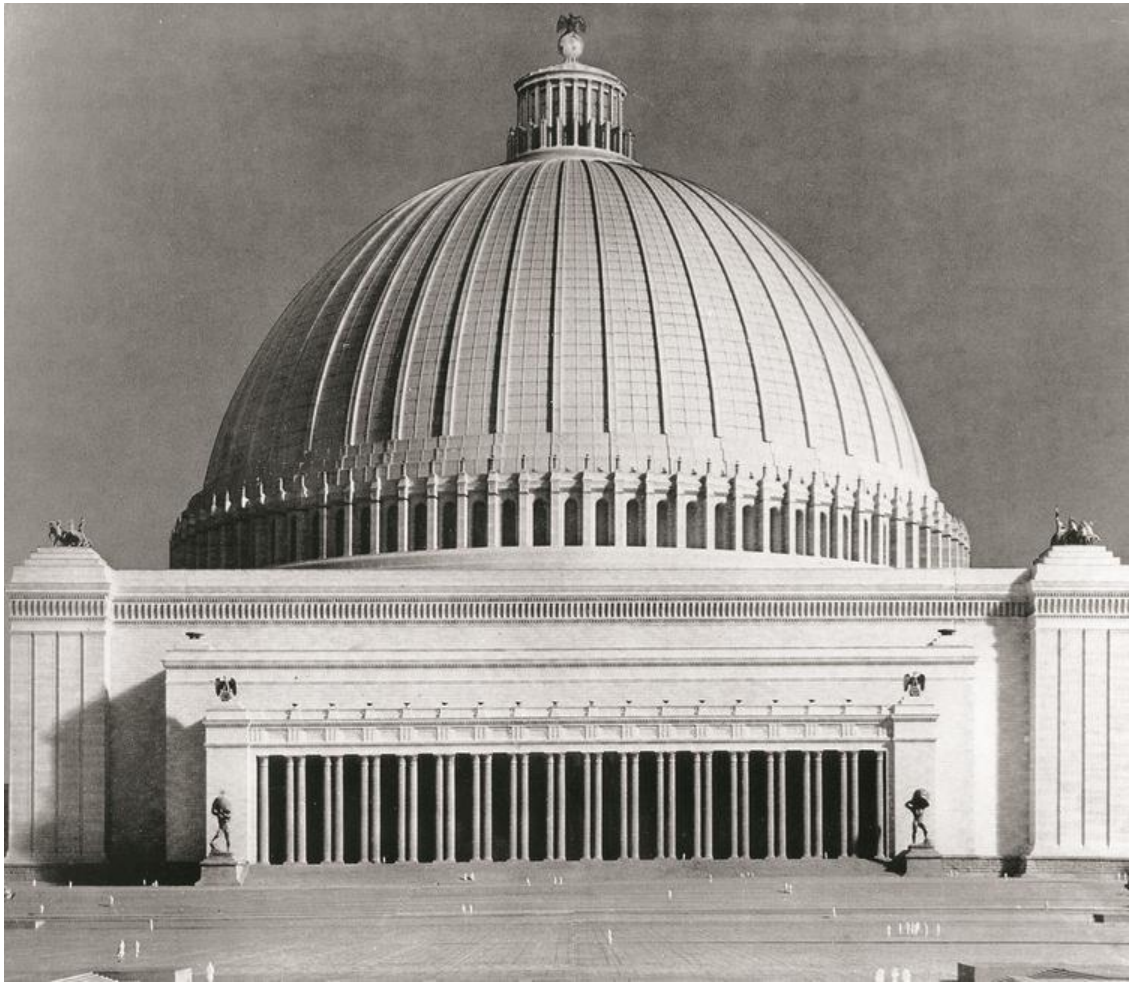

A diktatúrák építészete…

Berlin, Volkshalle

Albert Speer

1930-as évek vége

A diktatúrák építészete…

Oroszország, Volga-Don csatorna

Borisz Jofan és mások

1930-as évek vége

A diktatúrák építészete…

Oroszország, Volga-Don csatorna

Szergej Zsuk és mások

1930-as évek

